

TUSIAD 40

**İŞ DÜNYASININ
YENİ YASAMA DÖNEMİNE İLİŞKİN
BEKLENTİLERİ
2011-2015**

**İŞ DÜNYASININ
YENİ YASAMA DÖNEMİNE
İLİŞKİN BEKLENTİLERİ
2011-2015**

Mart 2011

Yayın No: TÜSİAD-T/2011/03/514

Meşrutiyet Caddesi, No. 46 34420 Tepebaşı/İstanbul
Telefon: (0212) 249 07 23 • Telefax: (0212) 249 13 50

© 2011, TÜSİAD

Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 4110 sayılı Yasa ile değişik 5846 sayılı FSEK uyarınca, kullanılmazdan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekil ve yöntemle işlenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralananmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz.

ISBN: 978-9944-405-70-6

Kapak Tasarım: Doğan Kumova

Derleyen: Hale Altan, Mehmet Evren Eynehan

SİS MATBAACILIK PROM. TANITIM HİZ. TİC. LTD. ŞTİ.
Eğitim Mah. Poyraz Sok. No:1 D.63 Kadıköy - İSTANBUL
Tel: (0216) 450 46 38 Faks: (0216) 450 46 39

ÖNSÖZ

TÜSİAD, özel sektörü temsil eden sanayici ve işadamları tarafından 1971 yılında, Anayasamızın ve Dernekler Kanunu'nun ilgili hükümlerine uygun olarak kurulmuş, kamu yararına çalışan bir dernek olup gönüllü bir sivil toplum örgütüdür.

TÜSİAD, insan hakları evrensel ilkelerinin, düşünce, inanç ve girişim özgürlüklerinin, laik hukuk devletinin, katılımcı demokrasi anlayışının, liberal ekonominin, rekabetçi piyasa ekonomisinin kurum ve kurallarının ve sürdürülebilir çevre dengesinin benimsendiği bir toplumsal düzenin oluşmasına ve gelişmesine katkı sağlamayı amaçlar.

TÜSİAD, Atatürk'ün öngördüğü hedef ve ilkeler doğrultusunda, Türkiye'nin çağdaş uygarlık düzeyini yakalama ve aşma anlayışı içinde, kadın-erkek eşitliğini siyaset, ekonomi ve eğitim açısından gözeten iş insanlarının toplumun öncü ve girişimci bir grubu olduğu inancıyla, yukarıda sunulan ana gayenin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla çalışmalar gerçekleştirir.

TÜSİAD, kamu yararına çalışan Türk iş dünyasının temsil örgütü olarak, girişimcilerin evrensel iş ahlakı ilkelerine uygun faaliyet göstermesi yönünde çaba sarf eder; küreselleşme sürecinde Türk rekabet gücünün ve toplumsal refahın, istihdamın, verimliliğin, yenilikçilik kapasitesinin ve eğitimin kapsam ve kalitesinin sürekli artırılması yoluyla yükseltilmesini esas alır.

TÜSİAD, toplumsal barış ve uzlaşmanın sürdürüldüğü bir ortamda, ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasında bölgesel ve sektörel potansiyelleri en iyi şekilde değerlendirerek ulusal ekonomik politikaların oluşturulmasına katkıda bulunur. Türkiye'nin küresel rekabet düzeyinde tanıtımına katkıda bulunur, Avrupa Birliği (AB) üyeliği sürecini desteklemek üzere uluslararası siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel ilişki, iletişim, temsil ve işbirliği ağlarının geliştirilmesi için çalışmalar yapar. Uluslararası entegrasyonu ve etkileşimi, bölgesel ve yerel gelişmeyi hızlandırmak için araştırma yapar, görüş oluşturur, projeler geliştirir ve bu kapsamda etkinlikler düzenler.

TÜSİAD, Türk iş dünyası adına, bu çerçevede oluşan görüş ve önerilerini Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM), hükümete, diğer devletlere, uluslararası kuruluşlara ve kamuoyuna doğrudan ya da dolaylı olarak basın ve diğer araçlar aracılığı ile ileterek, yukarıdaki amaçlar doğrultusunda düşünce ve hareket birliği oluşturmayı hedefler.

TÜSİAD misyonu doğrultusunda ve faaliyetleri çerçevesinde, ülke gündeminde bulunan konularla ilgili görüşlerini bilimsel çalışmalarla destekleyerek kamuoyuna duyurur ve bu görüşlerden hareketle kamuoyunda tartışma platformlarının oluşturulmasını sağlar.

“İş Dünyasının Yeni Yasama Yılına İlişkin Beklentileri 2011-2015” başlıklı politika dokümanı TÜSİAD tarafından Türkiye’nin yeni yasama döneminde demokratikleşme, dış politika, makro ekonomi ve mikro reform alanlarında arzu edilen seviyeye ulaşmasının önündeki engellerin belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacı ile hazırlanmıştır.

İş dünyasının görüş ve önerilerini derleyen bu belge, özellikle TÜSİAD’ın 12 Haziran 2011 Genel Seçimleri öncesinde TBMM’de grubu bulunan siyasi parti liderleri ile yapılacak olan görüşmelerde ele alınacak konuları kapsamaktadır. Bu derlemenin, başta siyasi partiler olmak üzere, tüm ilgili çevrelerin yararlanabileceği bir kaynak olduğu inancındayız.

Mart 2011

İÇİNDEKİLER

1. DAHA DEMOKRATİK TÜRKİYE.....	11
2. AB ÜYELİĞİNE DAHA YAKINLAŞMIŞ TÜRKİYE.....	17
3. SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME SÜRECİNE ULAŞAN TÜRKİYE	23
4. DÜŞÜK KARBONLU EKONOMİYE GEÇİŞ YOLUNDA TÜRKİYE	29
5. ÜRETKENLİK DÜZEYİ ARTMIŞ TÜRKİYE (Mikro Reform Alanları).....	35
6. İŞ YAPMA VE YATIRIM ORTAMINI DEĞERLENDİRME ANKETİ	68

B Ö L Ü M

DAHA DEMOKRATİK TÜRKİYE

1. DAHA DEMOKRATİK TÜRKİYE

İnsan hakları demokrasinin temel direğidir. Devletin görevi vatandaşlarının doğuştan sahip oldukları temel hak ve özgürlüklerini güvence altına almaktır. Devlet insan, vatandaş ve toplum odaklı olduğu sürece demokrasi var olur ve gelişir. Hukuksal metinler ve kamusal düzen "özgürlüklerin esas, sınırlamaların istisna olduğu" bir anlayışa dayanmalıdır.

TÜSİAD, Türkiye'nin demokrasi sorunları, çözüm önerileri ve 21. yüzyılda dünya ölçeğinde örnek bir demokrasi olarak yükselmesi vizyonuna uzun yıllardır kararlılıkla öncelik vermiştir. Bu çerçevede kapsamlı bir demokratikleşme girişimi bağlamında yeni bir anayasa yapılmalı ve seçim ve siyasi partiler reformları gerçekleştirilmelidir. AB Kopenhag Siyasi Kriterleri de bu yönde rehber olarak değerlendirilmelidir.

Yeni Anayasa

Demokrasinin temellerinin güçlendirilmesi ve siyasi reformların bugüne dek ilerleme sağlanamamış yeni alanlara yaygınlaştırılması için, öncelikli konunun anayasa reformu olduğu şüphesizdir. 1982 Anayasası, askeri müdahalenin sonucu hazırlanmış bir metin olmanın ötesinde, hazırlık sürecinde çoğulculuğa yer verilmemiş olmasından ötürü, halk tarafından sahiplenilememiş ve sürekli eleştirilere hedef olmuştur.

1982 Anayasası, çağdaş bir demokratik anlayışı yansıtan bir metin de değildir. Bu çerçevede, Türkiye'de yeni bir anayasa ihtiyacı bir zorunluluk haline gelmiştir.

21. yüzyıla yakışır yeni anayasa katılımcı ve uzlaşmacı bir süreçle hazırlanmalıdır. Yeni anayasa tarihi bağlamda demokratikleşme sürecinin sürekli karşı karşıya kaldığı Türkiye'nin "3 bölgeni" (din ve vicdan özgürlüğü, kimlikler meselesi, kuvvetler ayrılığı), "3 birleştiren" haline getirmeye hizmet etmelidir. Ayrıca, günümüzde demokrasi batı toplumlarında da evrim halindedir. Son yılların hızlanan bilgi teknolojileri devrimi ve yerel, ulusal ve küresel toplumsal kalkınma dinamikleri, demokrasi kavramının da kendini sürekli yenilemesini gerektirmektedir. Güçler dengesinden, özgürlüklere ve vatandaş-devlet ilişkisine uzanan bir yelpazede, Türkiye sadece kalkınmakta olan değil, kalkınmış dünyaya da örnek teşkil edebilecek bir yeni Anayasa üzerinde toplumsal uzlaşma sağlayabilecek birikime sahiptir.

Seçimler ve Siyasi Partiler Reformları

Genel seçimlerde %10'luk ülke barajı, temsil adaletine verdiği zararlar, Türk demokrasinin kaldıramayacağı bir yük olmaya devam etmektedir. Çağdaş dünyada örneği bulunmayan, temsilde adalet ilkesini çiğnerken yönetim istikrarını da güvenceye alamayan yüksek baraj, demokratikleşme girişimlerini zayıflatan bir unsurdur. Milletvekili dağılımında eşitsizlik ve milletvekili-seçmen kopukluğu gibi sorunları da barındıran seçim sistemi değiştirilmelidir.

Parti içi demokrasi, neredeyse mutlak lider hâkimiyeti ve siyasetin finansmanı sisteminin açıkları Türk demokrasisi için zaafiyet kaynağıdır. Siyasi Partiler Kanunu, yıllar içinde yapılan çok sayıda değişiklikle, kendi iç tutarlılığı ve diğer kanunlarla bağlantısını yitirmiştir. Parti üyelerinin haklarını koruyan, partilerin iç işlerine karışmayan ve demokratik yeni bir Siyasi Partiler Kanunu hazırlanmalıdır. Evrensel kurumsal yönetim ilkelerinin (sorumluluk, hesap verilebilirlik, adillik, şeffaflık) siyasi parti mekanizmalarına entegre edilmesi gerekmektedir.

Merkezi yönetimin yanı sıra yerel yönetim düzeyinde de, kadınların katılımını teşvik edecek şekilde geçici özel önlemler alınması bir lüks değil, temel bir ihtiyaçtır. Birçok ülkede uygulanan ve bir cinsin katılımının belirli bir oranın altında (örneğin % 30) kalmamasını sağlayan sistemler, ülkemizde de siyasal karar organlarındaki cinsiyet temsili dengesizliğini gidermeye yönelik bir araç olarak değerlendirilmelidir. Kadınların eşit temsili güvence altına almak için, siyasi partilerin yerel ve genel seçimlerdeki tüm aday listeleri, en az üçte bir oranında kadının seçilmesini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Söz konusu düzenlemelerin Siyasal Partiler Kanunu ve seçim kanunlarında yer alarak yasal bir zorunluluk haline getirilmesi gereklidir.

Mevcut hazine yardımı sistemi, partilerin üyeleri ile bağlarının zayıflamasına yol açmaktadır. Hazine yardımı, partilerin üye aidatı gelirleriyle ilişkilendirilmelidir. Seçim ve propaganda faaliyetlerinin yüksek maliyeti ise, seçimlerin serbestliği ve eşitliğini bozmaktadır. Seçim harcamaları etkili bir şekilde denetlenmelidir.

Yasama ve Yürütme

Anayasa'da, kuvvetler ayrılığı ilkesinin geçerli olduğu, kontrol ve denge mekanizmalarının işlediği, çoğulcu bir parlamenter demokrasi tüm kurum ve kuralları ile hayata geçmelidir. Bu niteliklere sahip parlamenter demokrasinin oluşturulması, siyasi partiler mevzuatından, Cumhurbaşkanı'nın yetkilerine varıncaya kadar geniş bir alanı kapsayan toplu bir sistem tasarımı olmasına bağlıdır.

Yasama dokunulmazlığı önemli bir sorundur. Milletvekili gözaltına alınamamalı, tutuklanamamalı ancak sorgulanabilmeli ve yargılanabilmelidir. Milletvekili seçilmeye engel suçlar dokunulmazlık kapsamından çıkarılmalıdır.

Cumhurbaşkanının yaptığı işlemlerden sorumlu olmaması kuralı ile tek başına yaptığı işlemler arasında denge yoktur. Cumhurbaşkanının görevlerinin ilgili olanları yasama ve yürütme organına devredilmelidir.

Kamu yönetimi reformu çerçevesinde; sorunların yerinde çözülmesini öngören, halkın demokratik katılımını, şeffaflığı ve demokratik denetimi sağlayan bir yerel yönetimler reformunun anayasal zemini oluşturulmalıdır. Ayrıca kamu personel rejiminin liyakatı temel alan bir modelde yeniden oluşturulmasına ihtiyaç vardır. Ayrıcalıklara yer vermeyen "kamuda etik altyapı"nın yerleştirilmesi de öncelikli bir gündem maddesi olmalıdır.

İnsan Hakları

Yeni Anayasa'da ve ilgili kanunlarda, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun bir temel hak ve özgürlükler rejiminin kurulması sağlanmalıdır. Bunun yanında, mevzuat düzeyinde sağlanan ilerlemeyi, uygulamaya yansıtacak ve insan haklarının güvencesi olacak mekanizmalar da kurulmalıdır. Düşünce ve ifade özgürlüğü, vatandaşına karşı saydam ve hesap veren "hizmetkâr devlet" anlayışı, siyasi, sosyal, kültürel, dini ve cinsiyet vb. temelli her türlü ayrımcılığa karşı duran bir hukuk devleti sistemi gibi nitelikler 21. yüzyıl Türk demokrasisinin temel özellikleri olmalıdır.

Başlangıç metninden itibaren, yeni anayasada temel hak ve özgürlükler, düşünsel özgürlükler (düşünce-ifade, din ve vicdan, bilim ve sanat vb.) ve kollektif özgürlükler (dernek, toplantı-gösteri yürüyüşü, sendika vb.) bu anlayış çerçevesinde düzenlenmelidir.

Hukuk Devleti ve Yargı

Devletin tüm eylem ve işlemlerinin yargısal denetime tabi olduğu, dokunulmazlıklara ve ayrıcalıklara yer vermeyen bir anayasal çerçeve oluşturulmalıdır. Ayrıca mutlaka yargı bağımsızlığı güçlendirilmeli; Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yürütmenin etkisine açık olmamalı, hakim güvencesi sağlanmalıdır.

Anayasa Mahkemesine başvuru hakkı çok az sayıda kişi ve kuruma tanınmıştır. Yüksek mahkemeler, üniversiteler, TBMM'de temsil edilen siyasi partiler gibi kurum ve oluşumlara da bu hak tanınmalıdır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde yer alan ve "adil yargılanma hakkının" değişik boyutlarını oluşturan unsurlara ayrıntılı olarak yer veren bir düzenleme Anayasada yer almalıdır.

Hukuk güvenliğiyle ilgili olarak, İdarenin hak doğuran işlemlerinin sağladığı meşru statülerin, belirli kurallar çerçevesinde korunması ve kişilerin, idarenin işlemlerindeki değişikliklerin doğuracağı kayıplardan etkilenmemesine yönelik anayasal düzenleme yapılmalıdır. Bu güvencenin sağlanması amacıyla anayasa düzenlemesinin yanında İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 11'inci maddesi de değiştirilmelidir.

Başta yüksek yargı olmak üzere, yargı kararlarının tutarlı olması gereklidir. Bu durum ancak yüksek yargı kararlarının tamamının yayımlanması ile mümkün olabilir. Resmi Gazete'ye benzer bir "yargı kararları dergisi" veya bir internet sitesi vasıtası ile bu kararların yayımlanması bilgi akışını artıracaktır.

Yargı mensuplarının düzenli ve sürekli olarak meslek içi eğitimler alması ile uygulamada karşılaşılan "vicdani kanaat" ölçütünü aşan bazı yorum ve yaklaşım sorunlarının da çözülmesi sağlanmalıdır.

B Ö L Ü M
2

AB ÜYELİĞİNE DAHA YAKINLAŞMIŞ
TÜRKİYE

2. AB ÜYELİĞİNE DAHA YAKINLAŞMIŞ TÜRKİYE

Avrupa Birliği'ne üye adaylığımızın üzerinden 12 yıl, müzakerelerin başlangıcından bu yana da 6 yıl geçmiş olmasına rağmen, müzakerelerin özellikle son dönemdeki ilerleyişi tatminkar olmaktan çok uzaktır. Fransa'nın engellediği, "Kıbrıs sorunu" nedeniyle 2006 yılından bu yana askıda olan ve yine Kıbrıs Rum Kesiminin Aralık ayında gayri resmi olarak açılış kriteri getireceği belirtilen başlıklara yönelik engellemelerin yine siyasal yoldan kaldırılması gerekmektedir. Bu başlıklar bir tarafa bırakıldığında, siyasal olarak engellenmemiş olan ancak teknik açılış kriterleri yüzünden henüz müzakerelere açılmamış üç fasıl bulunmaktadır. Bunlar; "Kamu Alımları", "Sosyal Politika ve İstihdam" ve "Rekabet Politikası"dır. Bu üç başlık ile beraber "Tarım ve Kırsal Kalkınma" gibi bazı diğer başlıkların açılabilmesi ise, hem siyasal engellemelerin kaldırılmasına, hem de teknik açılış kriterlerinin yerine getirilmesine bağlıdır.

2011 yılının siyasal takvimi veri olarak alındığında (Güney Kıbrıs ve Türkiye'de parlamento seçimlerinin gerçekleşecek olması nedeniyle), Kıbrıs sorunu AB üyelik süreci önünde bir engel olmaktan çıkarılmadan müzakerelerin yeni bir ivme kazanması güç gözükmektedir. Aynı şekilde ülkemizde de siyasal reform sürecinin son yıllarda ivme kaybetmesi ve teknik uyum çalışmalarının yeterli hızda gerçekleşmemesi nedeniyle, AB'nin bütçesel ve kurumsal düzenlemeleri itibariyle başından beri hedeflediğimiz "2014'te üyelik" in gerçekleşme imkanının neredeyse kalmadığı gözden kaçırılmamalıdır. Gerek Ulusal Program'da gerekse 2010-11 AB Eylem Planı'nda öngörülen takvim ne kadar ideal olsa da, süreç fiiliyatta arzu edildiği şekilde ilerlememektedir. Her dönem başkanlığında açılan ortalama iki başlık, müzakerelere Türkiye ile birlikte başlayan ve üyelik aşamasına oldukça yaklaşan Hırvatistan ile karşılaştırıldığında tatmin edici olmaktan uzaktır. Bunun yanında hem siyasi, hem de teknik açılış kriteri olan başlıklarda teknik kriterlerin yerine getirilmesi, Türkiye'nin AB üyeliğine yönelik kararlılığını göstermesi açısından önemlidir.

Gümrük Birliği ile başlayan süreç ile birlikte, Türkiye bir büyüme ivmesi yakalamış ve satın alma paritesine göre 2009 yılı itibarı ile dünyanın 16. büyük ekonomisi olmuştur. AB ise, artan bir oranda, Türk ekonomisinin tabii olduğu mevzuat ve politikaların karar mercii haline gelmiştir. AB üyesi ülkeler için % 80 civarında olan bu oranın, Gümrük Birliği ve diğer ekonomik sebepler nedeni ile Türk ekonomik yaşamı için de % 50'yi geçtiği tahmin edilmektedir. Bir yerde ülkenin seçmenleri ve vergi mükelleflerinin muhatabı olan Ankara'nın siyasal karar alanı Brüksel'e, Türkiye'nin içinde yer alamadığı AB kurumlarına kaymaktadır.

2011 yılı, Türkiye'nin AB ile şu ana kadar yeterince hızlı gitmediğine inandığımız müzakere süreci açısından önemli bir dönemdir. Türkiye'nin Gümrük Birliği'nden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirip getirmemesi konusu başta olmak üzere üyeliğin gecikmesinden doğan sorunlar Türkiye-AB ilişkilerinin geleceğinin sorgulanmasına neden olabilecektir.

Bütün bunlara ek olarak, Türkiye'de AB konusundaki iç tanıtım zafiyeti, AB kurumlarının Türk kamuoyu ile iletişimde yaşanan aksaklıklar, Türkiye karşıtı lobilerin etkili taktikleri ve medyanın çoğu zaman konuya yüzeysel yaklaşımları sonucunda, Türk kamuoyunun da AB sürecine olan desteği azalmıştır.

Kısırdöngüleri aşmak için AB üyeliği hedef tarihi belirlenmeli ve bu tarihe saygınlık kazandırmak için gerekli değişim ve düzenlemeler yapılmalıdır.

Türkiye, AB içinden kaynaklanan engelleri bir süre için dikkate almadan, hızla demokratik reform, sosyo-ekonomik atılım ve mevzuat uyumu yönünde ilerlemelidir. Uluslararası ortamda AB'nin etkinliğini sorgulatan ve Türkiye'nin önemini arttırıcı yönde gelişmelerin olması, bazı üyelik yükümlülüklerinden muaf tutulabileceğimiz algısına yol açmamalıdır.

Daha aktif dış politika ve dış ekonomik ilişkiler hem küresel rekabet gücü, hem de AB süreci açısından son derece gereklidir. Fakat ulusal egemenlik açısından, AB karar mekanizması dışında kalmaktan kaynaklanan sorunlar, ancak AB üyeliği ile çözülebilir. Bu arada değişen dünya koşullarında AB'nin siyasal birliğinin gevşemesi veya farklı entegrasyon çemberleri tesis etmek zorunda kalması da olasıdır. Bu senaryo karşısında Türkiye için en güçlü konum, AB üyeliğine hazır ve uluslararası ekonomik açılımları çok başarılı bir ülke olmaktır. Bu durum üyelik sürecinden bağımsız olarak da Türkiye toplumunun yaşam standartlarının yükselmesi anlamına gelecektir.

Bu çerçevede;

1. AB sürecinin genel yönetimi siyaset üstü bir platforma taşınmalıdır. Siyaset üstü bu platforma bağlı olarak, TBMM, akademi ve medyadan daha geniş bir katılımı iç ve dış iletişim kurulları oluşturulmalıdır.
2. Türkiye AB üyelik sürecini mümkün olan en kısa sürede tamamlamak amacıyla, AB'ye katılım için gerekli teknik kriterleri en kısa sürede yerine getirirken, müzakerelerin önündeki siyasal engelleri kaldırmak için çok yönlü bir diplomasi yürütmelidir. Tüm müzakere başlıklarına yönelik mevzuat uyumunun somut bir takvimle hızlandırılması ve özellikle başlıkların açılış kriterlerinin ivedilikle yerine getirilmesi önemlidir.
3. Türkiye'nin yalnızca KKTC'ye yönelik izolasyonlara bağlı ve esnek olmayan bir politika uygulaması risklidir. 2011 yılının siyasal takvimi çerçevesinde Kıbrıs'ta taraflar arasında devam eden müzakereler sorunun tüm taraflarınca desteklenmeli, AB'nin de sorunun çözümüne katkıda bulunması gerektiği her seviyede dile getirilmelidir.
4. Üyelik müzakereleri öncesi süreçte olduğu gibi, AB'ye üyelik için de bir hedef tarih tespit edilmesi için baskı yapılmalıdır. Bu, gerekli reformlar açısından sağlıklı bir zamanlama çıpası oluşturacaktır.
5. Avrupa kamuoylarını üyeliğe hazırlayıcı iletişim çalışmaları belirli bir sistematik içinde uzun vadeli bir şekilde yürütülmelidir.

Özetle, 2011 genel seçimlerine girecek tüm siyasal partilerin:

- Türkiye'nin AB üyelik sürecinin ekonomik, toplumsal ve siyasal yönden önemine,
- Teknik açılış kriterlerinin yerine getirilmesi için somut bir plan ve takvim oluşturulmasına,
- Kıbrıs sorununun AB müzakerelerinin önünde bir engel olmaktan çıkarılmasına,
- Somut bir katılım tarihi tespit edilmesi için çalışılmasına,
- Türkiye'nin AB üyeliği fikrine gerek Avrupa, gerekse Türk kamuoylarının iletişim çalışmalarıyla

hazırlanmalarında yarar görülmektedir.

B Ö L Ü M

SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME
SÜRECİNE ULAŞAN TÜRKİYE

3. SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME SÜRECİNE ULAŞAN TÜRKİYE

Türkiye, 2001 krizi sonrası, siyasetin yarattığı ağır belirsizlik ortamından kurtulmuştur. Üstelik bu dönemde büyümenin önündeki dış tasarruf gereği de büyük ölçüde ortadan kalkmış ve Türkiye tarihinde görülmemiş bir kesintisiz büyüme dönemine girmiştir; kriz sonrasındaki başarılı finansal sektör yeniden yapılandırılması, aslında başarılı reform sürecinin en kilit unsrudur.

Bu ortam, uzunca süredir başarısız olan kamu maliyesinin konsolidasyonuna olanak sağlamış ve kamu maliyesi dengeleri büyük ölçüde sürdürülebilir ölçütlere yaklaşmıştır. Keza para politikasında, gerek bağımsız merkez bankacılığının kurumsallaştırılması, gerekse rekabetçi piyasa ekonomisi ile tutarlı "dalgalı kur politikası" tercihi Merkez Bankasının kendisinden beklenen performansı sergilemesine olanak vermiştir. Sağlanan siyasi istikrar, başarılı kamu maliyesi ve para politikası bileşimi 40 yıllık yüksek enflasyon sürecini bertaraf ederek, Türkiye'de tek haneli enflasyonların tecrübe edilebilmesini sağlamıştır. Bu gelişme bizatihi, iş ve yatırım yapma ortamını olumlu etkileyen bir unsur olarak görülmelidir.

Türkiye, 2002-2007 döneminde yıllık ortalama % 7 civarında büyürken, özel sektör yatırımları yıllık ortalama % 20 civarında büyümüştür. Aynı dönem içinde kamu kesimi borç stokunu önemli derecede azaltmış, kompozisyonunu düzeltmiş ve vadesi de uzatamıştır. Keza aynı dönem, zaten sınırlı olan özel sektör tasarruflarının süratle düştüğü, hem şirketler kesiminin hem de hane halklarının yüksek oranda borçlandığı bir yeni dönem olarak da işaret edilmelidir.

2008 yılı itibariyle, kamu maliyesinde gözlenen bazı sapmalar, dünya ekonomisinde gözlenen yavaşlama ve Türkiye ödemeler dengesinin önemli ve sağlam finansman araçlarından biri olan "doğrudan yabancı sermaye" girişlerindeki azalma, gerek büyüme, gerekse enflasyonda performans düşüklüklerine neden olmuştur. Üstelik tüm büyüme döneminde düşürülemeyen işsizlik oranı, uygulanan programın başarısı açısından önemli bir tartışma alanı olarak önemini korumaktadır. Hükümet ve ekonomik aktörler, 2008 son çeyreğinde başlayan ve 2009 yılında derinleşen küresel iktisadi kriz ile başarıyla mücadele etmişlerdir ve 2010 yılında önemli bir toparlanma elde edilmiştir. 2009 başında krizin boyutu ile ilgili tartışmalara biraz geç girilmiş olmasına rağmen gerek para ve maliye politikalarının optimal karışımı gerekse iş dünyasının zamanlı ve rasyonel politika tercihleri 2010 yılında hızlı bir toparlanmayı sağlayabilmiştir.

Büyük ölçüde gelişmiş-sanayileşmiş ülke gruplarındaki finansal zafiyete bağlı olarak başlayan küresel kriz henüz atlatılabilmiş değildir. Özellikle Avro bölgesinde finansal zayıflıklar devam etmektedir. Avro ve Kuzey Amerika bölgesinde gözlenen toparlanmaya rağmen bu bölgelerde potansiyel büyüme oranlarına 2 sene gibi bir sürede ulaşılması beklenmektedir. Kuzey Afrika ve Ortadoğu bölgesindeki siyasi çalkantılar, enerji fiyatlarındaki yükselme ve son olarak Japonya'da ortaya çıkan felaket dünya ekonomisindeki toparlanma sürecini biraz daha belirsiz hale sokmakla birlikte, toparlanma süreci önümüzdeki dönemlerde Türkiye'nin de içinde bulunduğu gelişen piyasa ekonomilerinin öncülüğünde devam edecektir.

Türkiye ekonomisini de önümüzdeki dönemde,

- Sanayileşme sürecinin derinleşerek devam etmesi (açıklanan Sanayi Stratejisi belgesinin geliştirilerek etkili uygulanması),
- Rekabet gücünün artırılması,
- İşsizlik oranını makul bir düzeye çekilmesi,
- İklim değişikliği ile mücadele edilmesi,
- Kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin sınırlandırılması,
- Düşük karbonlu ekonomik modele geçilebilmesi,
- Kadının işgücüne katılım oranının artırılması,
- Eğitimin kapsamı, nitelik ve içerik olarak geliştirmesi ve bölgesel kalkınmış farklarının azaltılması,
- AB üyeliğine ulaşılması

amacıyla, hem makro ama özellikle mikro alanda bir dizi politika tercihi ve başarılı uygulamasına ihtiyaç vardır.

Makro ekonomik alanda elde edilen başarı önemlidir. Bu başarının artırılarak sürdürülebilmesi için;

- Bağımsız merkez bankacılığı anlayışının derinleştirilmesi,
- Faiz dışı kamu harcamalarının düşürülmesi ve faktör verimliliğini artıran üst ve alt yapı harcamaları bağlamında önceliklendirilmesi,
- Vergi mevzuatının özlü, kısa, anlaşılabilir bir reforma tabi tutulması ve dolaylı vergi gelirlerinin nispi olarak azaltılması,
- G20 oluşumunda Türkiye'nin hak ettiği etkili bir konumun elde edilmesi,
- Kayıt dışı ekonomi ile mücadelenin, topluma yaygınlaştırarak şeffaf ve hesap verebilir bir şekilde yürütülmesi,
- Düzenleyici Kurum anlayışının geliştirilmesi ve piyasa oyuncularının bu yapılarda konumlarının güçlendirilmesi,
- Finansal sistemde elde edilen sağlam duruşun konsolidasyonu, ihtiyacı vardır.

Yukarıda belirtilen makro ekonomik öneriler sürdürülebilir büyümenin ön koşullarıdır, ancak yeterli koşulları değildir. Sürdürülebilir büyümenin temel gereklilikleri, TÜSİAD raporlarında ve mevcut Yönetim Kurulu programında yer aldığı gibi "mikro ekonomik" karaktere sahiptir.

Türkiye'nin arzu ettiği refah ve sosyal sürdürülebilirlik, ekonomimizin görülebilir gelecek için yıllık ortalama % 6 civarında büyümesini öngörmektedir. Bu hedefin mikro reform alanların tümünü "üretkenlik tabanlı büyüme" olgusu altında işlemek ve anlamak mümkündür. Temel olarak üretilen mal ve hizmetlerin daha yüksek rekabet gücüne sahip olmasını sağlayacak tüm seçenekler, ekonomi genelinde veya sektörel olarak üretkenlik düzeyini artıracak politikalardır.

5 Ocak 2011 tarihinde açıklanan "Sanayi Stratejisi" belgesi, sektörel değerlendirmeler dışında, aslında tüm yatay nitelikteki mikro reform alanlarını kapsamaktadır. Ancak bu reform alanlarının

ve politikaların başarıyla ve uygun sıralamada uygulanması sürecin başarısı için esas teşkil etmektedir. Yatay sanayi stratejisi alanları dışında, merkezi otoritenin sektörel tercihlerde bulunması sürdürülebilir değildir ve rekabetçi piyasa ekonomisine aykırıdır. Sanayi stratejisi bağlamında ele alınabilecek devlet yardımları ise tüm sektörleri yatay olarak etkileyecek şekilde;

- Yüksek katma değer oranlarını yakalamamıza destek olacak teknoloji üretimi, seçimi ve kullanımı desteklerini,
- İnovasyon kapasitesini artıran bölgesel kümeleşme desteklerini (ki bu, bölgelerimiz arasındaki gelişmişlik farklarının giderilmesi için de esastır),
- Sektör ve bölge ayrımı gözetmeksizin, özellikle beşeri veya fiziki altyapıya yönelik olağanüstü yüksek yatırım gerektiren proje desteklerini kapsamalıdır.

Bu çalışmanın sonunda, ilgili mikro reform alanları, yani üretkenlik seviyesini ve rekabet gücünü artıracak reform alanları tüm ayrıntıları ile ele alınmıştır. Reform alanları; vergi mevzuatından yatırım ortamına, fikri haklar mevzuatından çalışma hayatına kadar uzanmaktadır. TÜSİAD olarak önümüzdeki dönemin ekonomik başarısında en önemli unsurun, iş ve yatırım yapma ortamını da içine alan bu mikro reform alanları olacağını öngörmekteyiz ve beklentimiz ilgili tüm sivil toplum örgütleri ile işbirliği içinde, zamanlı, sıralı ve şeffaf bir mikro reform atağıdır.

B Ö L Ü M
4

DÜŞÜK KARBONLU EKONOMİYE
GEÇİŞ YOLUNDA TÜRKİYE

4. DÜŞÜK KARBONLU EKONOMİYE GEÇİŞ YOLUNDA TÜRKİYE

TÜSİAD açısından iklim değişikliği, çalışma programının uzun erimli 10 önceliği arasında yer alan temel bir konudur. Özel sektörü temsilen İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu'nun (İDKK) da bir üyesi olan TÜSİAD, Türkiye'nin ulusal ve uluslararası iklim politikalarını oluşturması çalışmalarına katkıda bulunmaktadır.

İklim değişikliği ile mücadele, sadece çevre politikalarını ilgilendiren bir konu değildir. İklim değişikliği ile mücadele politikası, enerji, ulaştırma, sanayileşme, yatırım alanları, dış ticaret, yerel yönetimler, sağlık, bölgesel kalkınma ve tüketici hakları gibi çok çeşitli alanları ilgilendirmektedir. Birçok sektörü yatay kesen ve hemen hemen tüm sektörleri ve politikaları ilgilendiren çevre konuları entegre bir yaklaşım ve vizyoner bir bakış açısı ile ele alınmalıdır.

Önlem alınmadığı takdirde, 2050 yılına kadar iklim değişikliği ile ilgili hiçbir şey yapmamanın bedelinin, dünyanın 4-6 derece ısınması ve bu doğrultuda küresel ekonominin kuraklık, ormansızlaşma, çölleşme, susuzluk, tayfun ve sel gibi doğal felaketlerin artması gibi faktörlere bağlı olarak yıllık ortalama % 5 küçülmesi olacağı artık kabul görmüş bir öngörü haline gelmiştir. Türkiye de, bulunduğu coğrafya itibari ile iklim değişikliğinin etkilerine karşı son derece kırılgan bir konumdadır.

Çevre ve iklim değişikliği politikalarının sanayici açısından önemi ise, ulusal ve uluslararası pazarlardaki rekabet gücüne etkisi ve çevreyle dost bir ekonomik kalkınmanın başarılmasıdır. Düşük karbonlu ekonomiye geçiş, yarattığı fırsatların yanı sıra ciddi maliyetleri de beraberinde getirecektir. Son yapılan çalışmalara göre emisyon azaltmanın yıllık küresel maliyetinin 200 milyar dolar olacağı tahmin edilmektedir. Zira, bu maliyetin ancak küçük bir kısmının uluslararası fonlardan sağlanması mümkün olabilecektir. Bu durumda özellikle gelişmekte olan ülkelerin düşük karbonlu kalkınma plan ve stratejileri geliştirerek düşük karbonlu teknoloji ve yatırımları hızlandırmaları gerekmektedir. Başka bir deyişle, kısa vadeli maliyetler ancak uzun dönemli faydalar ile dengelenebilir.

Türkiye, İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi içerisinde yanlış konumlandırılmasından dolayı iklim değişikliği konusunda ülke içinde ve dışında pozisyon almakta gecikmiştir. Kyoto Protokolü'nü ise 2009 yılında onaylayan ülkemizde sürecin büyük bir kısmında iklim politikalarına ilişkin yurtiçi ve yurtdışında somut adımlar atılamamış olması ise Türkiye'nin müzakere sürecinde etkili bir aktör olamayışına neden olmuştur.

Son 20 yılda sanayileşmesi hız kazanan ülkemizin iklim değişikliği konusundaki tarihsel sorumluluğu, gelişmiş ülkelere kıyasla çok daha azdır. Dolayısıyla, kişi başına düşen sera gazı emisyon oranı da düşüktür. Ancak, Türkiye'nin toplam sera gazı emisyonları 1990-2008 yılları arasında % 119 artış göstermiştir. Enerji sektörü sera gazı emisyonlarındaki % 78'lik payı ile bu artışta en büyük rolü oynamaktadır.

Ülkemizin kişi başına düşen milli geliri ve sanayileşme seviyesi göz önünde bulundurularak, 2012 sonrası yeni oluşturulacak iklim rejiminde gelişmiş ülkeler düzeyinde bir emisyonazaltım yükümlülüğü alması beklenmemelidir. Ekonomik ve sosyal refah düzeyimizin gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşması için Türkiye ekonomisinin yıllık en az % 5-6 civarında büyümesine ihtiyaç vardır. Bununla birlikte hedeflenen büyüme oranına bağlı olarak oluşacak emisyon artışını azaltmaya yönelik çalışmalar yapılması şarttır.

Çevre ve Orman Bakanlığı Türkiye'nin AB Çevre faslına uyumunun, süreç boyunca ülkemize maliyetinin 60 milyar EURO olacağını açıklamıştır. Bu rakamın 18 milyar EURO'sunun özel sektör tarafından üstlenilmesi beklenmektedir. İklim değişikliğine uyum ve emisyon azaltımı için alınacak önlemlerin ise toplam maliyetinin yaklaşık % 85'inin özel sektör tarafından karşılanacağı ifade edilmektedir. Uyum sürecinde özel sektörün konumu yeniden gözden geçirilmeli ve bu önlemlere ilişkin toplumsal mutabakat sağlanmalıdır. Bu doğrultuda, çevre ve iklim değişikliği politikalarına uyumun, ulusal ve uluslararası pazarlardaki rekabet gücü üzerindeki etkisinin de iyi değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede:

- Kamu ve özel sektör gerekli envanter, veri ve bilgi çalışmalarını tamamlayarak maliyet-fayda analizleri yapmalı,
- Kısa, orta ve uzun vadede geliştirilecek strateji ve eylem planları hazırlanmalıdır. Bu süreçte, iklim değişikliğine uyum ve emisyonazaltımı konusunda gerekli yatırımları yapması beklenen özel sektör ile kamu arasındaki işbirliği ve dayanışma azami önem arz etmektedir.
- Enerji tasarrufu ve enerji verimliliğini artırıcı önlemler alınmalı,
- Yenilenebilir ve düşük karbonlu enerji üretim kapasitesi geliştirilmeli,
- Üretimde çevre dostu teknoloji ve tekniklerin kullanımı ve Ar-Ge faaliyetleri desteklenmelidir.

AB Çevre mevzuatına uyum sürecindeki diğer ülkeler müzakere pozisyonlarında gerekli yatırımları ve AB fonlarından yararlanma gereksinimlerini ön plana çıkartmaktadır. Türkiye de AB Çevre Mevzuatına uyum sürecinde ciddi yatırım kararları ve maliyetler ile karşı karşıya kalacaktır. Türkiye'nin kişi başına düşen milli geliri göz önüne alındığında, bahse konu yatırımları karşılamak için gerekli finansman kaynaklarından yararlanılması sağlanmalıdır.

Sera Gazı Emisyon Envanter ve Kayıt Sistemi

Son dönemde, iklim değişikliği konusunda kapasite geliştirmeye yönelik adımlar atılmış olsa da, bu politikaların etkili bir şekilde uygulayabileceği düzeye henüz ulaşamamıştır. Bakanlık, sera gazı envanter sistemi ve AB Emisyon Ticareti sistemine altyapı oluşturan AB mevzuatının ulusal mevzuata aktarılması yönünde hazırlıklara başlamıştır. Türkiye'nin sera gazı emisyon envanteri konusunda AB uygulamalarına paralel bir sistem oluşturması olumlu ve AB üyelik hedefimizle

örtüşen bir çalışmadır. Kaldı ki, Türkiye AB üyelik sürecinde olmasa dahi, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) altındaki taahhüt ve yükümlülüklerinin yerine getirilmesi için BMİDÇS metodolojilerine uygun bir sera gazı envanter, ölçüm, izleme ve doğrulama sistemine sahip olmak durumundadır.

Ancak 2012 sonrası uluslararası iklim rejiminin şekli belirsizliğini korumaktadır. Halihazırda Türkiye'nin AB üyeliği tarihi konusunda bir anlaşmaya varılmamıştır. Bu doğrultuda, ülkemizin AB emisyon ticaret sistemine erken bir dönemde dahil olmaktan ziyade, daha kapsayıcı küresel bir sistemin bir parçası olmayı tercih etmesi değerlendirilmelidir.

Karbon Piyasaları

Karbon piyasası düzenlemeleri, karbon emisyonlarının piyasa bazlı mekanizmalar yoluyla optimal maliyetlerle azaltılmasını sağlayan çok önemli enstrümanlardır. Kyoto Protokolü kapsamındaki karbon piyasası olumlu sonuçlar vermiş olmakla birlikte çok ciddi revizyona ihtiyaç duyar hale gelmiştir. Avrupa Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) de olumlu sonuçlar vermekle birlikte küresel rejimin geleceğinin belirsizliğinden etkilenmektedir. Bu sistemlerin dışında olan ülkemizde gönüllü karbon piyasalarına katılım hızlı şekilde yükselmiş ve buna yönelik bir kayıt sistemi Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından oluşturulmuştur. Diğer yandan SPK'nın karbon piyasaları oluşturulması yönünde hazırlıklar yaptığı bilinmektedir. Bu çalışmaların SPK bünyesinde çalışılması isabetli olmakla birlikte, Türkiye'nin ulusal iklim değişikliği politika ve eylem planları ile iç içe yürütülmesi gerekmektedir. Genel itibarıyla Çevre ve Orman Bakanlığı ile diğer kurum ve kuruluşlar arasındaki bilgi ve veri akışı ve paylaşımı güçlendirilmelidir.

BM İklim Rejiminin Geleceği

Türkiye'nin iklim politikaları konusunda aktif bir oyuncu olmasını ve uluslararası iklim rejiminde mevcut gelişmiş-gelişmekte ülke ayrımının aynı şekilde devam etmesini sorgulamasını iş dünyası adına desteklemekteyiz. Söz konusu rejimin, dünya ekonomisinin son 20 yılda aldığı ve gelecek 50 yılda gideceği yönü yansıtacak şekilde düzenlenmesi gereklidir. Bu bağlamda tarihsel sorumluluklar ve ülkelerin ekonomik düzeyleri göz önüne alınarak gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkeler taşın altına elini koymalıdır. Dolayısıyla, özel sektör ve kamu işbirliği içerisinde Türkiye'de kalkınmayı daha az karbon yoğun hale getirecek tedbirleri belirlemeli ve hayata geçirmelidir.

Bu bağlamda,

Gelecek kuşaklara karşı sorumluluklarımız çerçevesinde ülkemizin iklim değişikliği ile mücadelede ve düşük karbonlu ekonomiye geçmeye yönelik uluslararası çabalardan uzak kalmaması gerekmektedir. Bu bağlamda son iki yılda Türk heyetlerinin uluslararası müzakerelerde yürüttüğü etkili ve koordineli çalışmaları desteklemekteyiz. Bunun en önemli göstergesi de Cancun'da yapılan BMİDÇS 16. Taraflar

Konferansı'nda Uzun Dönemli İşbirliği Çalışma Grubu Sonuç Belgesi'nde Türkiye'nin özel konumunun yer almasıdır. Kazanılmış olan bu zeminin korunarak daha da ilerletilmesi gerekmektedir. Bu, Türkiye'nin kendi gelir grubundaki ülkeler ve uluslararası ekonomik düzlemdeki rakiplerinden daha dezavantajlı bir duruma düşmesinin engellenmesi için kritik öneme sahiptir.

Türkiye'nin düşük karbonlu ekonomiye geçiş hedefi ile uyumlu olarak daha kapsamlı, gerçekçi ve işlevsel bir strateji oluşturması gerekmektedir. Bu hedefe ulaşmada çevre ve iş dünyası örgütleri ortak bir hedef, vizyon ve sorumluluk etrafında çalışmalıdır.

Bu çerçevede, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan politika, strateji ve eylem planı çalışmalarının:

1. Sürdürülebilir kalkınma prensipleri doğrultusunda,
2. Ülkemiz ekonomisinin büyüme ivmesine ket vurmeyecek bir anlayışla,
3. Uluslararası müzakerelerde Türkiye'nin pozisyonunun güçlenmesine katkı yapacak şekilde ivedilikle sonuca ulaştırılması gerekmektedir.

B Ö L Ü M
5

ÜRETKENLİK DÜZEYİ ARTMIŞ
TÜRKİYE (Mikro Reform Alanları)

5. ÜRETKENLİK DÜZEYİ ARTMIŞ TÜRKİYE (Mikro Reform Alanları)

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
A. Vergi	<i>1. Vergi tabanının genişletilmesi</i>	<p>a. Kayıtdışı ekonomik faaliyetlerin kayıt içine alınmasını özendirilecek; kayıtlı kesimi mağdur etmeyecek düzenlemeler hayata geçirilmelidir.</p> <p>b. Vergi denetim kapasitesi daha etkili ve güçlü hale getirilmelidir.</p>
	<i>2. Dolaylı vergilerin yeniden düzenlenmesi</i>	<p>a. Yatırım maliyetlerinin ve kayıtdışılığın azaltılmasına yönelik olarak, damga vergisi ve harç uygulamaları gözden geçirilmelidir.</p> <p>b. Finans şirketlerinde ortaya çıkan haksız rekabetin ortadan kaldırılması için, Banka ve Sigorta Muamele Vergisi (BSMV) kaldırılıp KDV Kanunu'nun kapsamına alınmalıdır.</p> <p>c. Vergi sisteminin istikrarı ve kalıcılığı, sıklıkla değiştirilen tarifeler ve oranlar üzerinden tesis edilemez. Bu nedenle, vergi gelirlerinin çok büyük bir kısmını teşkil eden dolaylı vergi gelirlerinin, gelir artırma amacıyla sıklıkla değiştirilmesine son verilmelidir.</p>
	<i>3. Verginin öngörülebilirliğinin oluşturulması ve vergi incelemelerinde mükellef haklarını öncelikli olarak koruyucu düzenlemelerin yapılması</i>	<p>6009 sayılı Kanun ile getirilen standartların sağlıklı bir şekilde uygulanması sağlanmalıdır. Kayıtdışılığın yaygın olduğu alan ve sektörleri hedef alan risk bazlı seçimlerle belirlenen mükellefler öncelikli olarak incelenmelidir.</p>
	<i>4. Transfer fiyatlandırması müessesesinin etkili bir şekilde işler hale getirilmesi</i>	<p>a. Transfer fiyatlandırmasına ilişkin ikincil mevzuatın tamamlanmasına yönelik çalışmalara devam edilmelidir.</p> <p>b. Maliye Bakanlığı'nın bu konu ile ilgili idari kapasitesi güçlendirilmelidir.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
B. Kayıtdışı Ekonomi ile Mücadele	<i>1. Kayıtdışı faaliyetlerin özendirilmesi</i>	<p>a. İstihdam üzerindeki kıdem tazminatı yükü kazanılmış hakları koruyarak hafifletilmelidir.</p> <p>b. İstihdam mevzuatı güvenceli esneklik anlayışıyla gözden geçirilmelidir.</p>
	<i>2. Ekonominin kayıtdışı istihdam yaratma potansiyelinin güçlendirilmesi</i>	<p>a. Girişimciliğin gelişmesini sınırlayan mevzuat ve uygulamalar gözden geçirilmelidir.</p> <p>b. Kamu ile sanayi kesiminin arasında kurumsal stratejik ilişare mekanizması düzenli olarak çalıştırılmalıdır.</p> <p>c. Mesleki eğitim ve okul sonrası eğitim olanakları artırılmalıdır.</p> <p>d. KOBİ desteklerinin daha verimli kılınmasını sağlayacak sağlıklı bir KOBİ tasnifi ve envanterinin oluşturulması gereklidir.</p> <p>e. KOBİ'lerin kayıtlı ekonomide istihdam yaratma kapasiteleri artırılmalıdır. Bu bağlamda, KOBİ'lerin yeterli ve ucuz krediye erişimleri sağlanmalı ve kayıt içine girmelerini cazip kılmak amacıyla geçici vergi indirimleri ve/veya destekleri hayata geçirilmelidir.</p>
	<i>3. Kayıtdışı ekonomiyle mücadeleye yönelik denetim kapasitesinin güçlendirilmesi ve yaptırımların ağırlaştırılması</i>	<p>a. "Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Strateji Eylem Planı"nda yer alan veri tabanı paylaşımı ile ilgili tüm faaliyetlerin eşgüdümü sağlanmalıdır.</p> <p>b. Tüm birey ve kurumların kamu ile olan ilişkilerinde bir Pivot Referans No (Vatandaşlık No, Sicil No) kullanılmalıdır.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
		<p>c. Gelir İdaresi ve SGK'nın idari kapasitesi güçlendirilmelidir.</p> <p>d. Kayıtdışı faaliyetlere karşılık yaptırımlar ağırlaştırılmalıdır ve cezalara yönelik tekrarlayan aflar yoluyla kayıtdışılık özendirilmemelidir.</p>
	<i>4. Kayıtdışı ile mücadelede toplumsal mutabakatın güçlendirilmesi</i>	<p>a. Kamu ve sivil kesimlerin işbirliği ile tüm paydaşların dahil edileceği bütünsel ve kapsayıcı bir iletişim kampanyası geliştirilmeli ve uygulamaya konulmalıdır.</p> <p>b. Toplumda, kayıtdışılığın istihdam yarattığı ve ekonomiyi dışsal şoklara karşı koruyan bir sünger vazifesi gördüğü biçimindeki bakış açısının değiştirilmesi yönünde çalışılmalıdır.</p> <p>c. Kayıtdışılığın verimlilik, rekabet gücü ve beşeri sermaye kalitesinin artırılmasının önünde bir engel olduğu, sürdürülemezliği ve özellikle KOBİ'lere olan maliyeti vurgulanmalıdır.</p>
	<i>5. Kayıtdışı ile mücadelede kurumsal işbirliğinin güçlendirilmesi</i>	<p>a. "Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Strateji Eylem Planı 2008-2010" çalışmasının güncellenmesi hızla tamamlanmalıdır.</p> <p>b. Eylem planında belirtilen faaliyetler ile ilgili, sorumlu kamu kuruluşlarının üçer aylık dönemler itibariyle Gelir İdaresi Başkanlığı'na sundukları raporlar kamuoyu ile paylaşılmalıdır.</p>
C. Sanayi Politikaları	<i>1. Sanayinin Rekabet Gücünün Artırılması</i>	<p>a. Rekabet bir teşvik konusu değildir. Devlet teşvikleri gelir dağılımı, bölgesel kalkınmışlık farklılıklarının giderilmesi ve teknolojik alt yapının güçlendirilmesine yönelik olarak geçici ve sonucu ölçülebilir mahiyette uygulanmalıdır.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<p>Türkiye, yüksek nüfus yapısı ve doğal kaynak potansiyeli göz önüne alındığında, sanayi faaliyetleriyle daha yüksek katma değer üretmek ve istihdam yaratmak zorunda olan bir ülkedir. Ancak başta KOBİ'ler olmak üzere düşük verimlilik, sermaye eksikliği, finansmana erişim, kayıtdışılık gibi sorunlar ve rakip ekonomilere kıyasla maliyetlerin yüksekliği, sanayinin uluslararası rekabet gücünü düşürmektedir.</p>	<p>b. Türkiye ekonomisinde sürdürülebilir büyümeyi güçlendirebilmek için yüksek katma değer yaratan ileri teknoloji sektörlerinin desteklenmesi gerekmektedir.</p> <p>c. Sanayinin rekabet gücünün artırılması için enerji maliyetleri, istihdamın üstündeki yükler ve diğer görünmeyen maliyetler azaltılabilir ve azaltılmalıdır.</p> <p>d. Şirket hayatını ilgilendiren mevzuat ile mülkiyet ve lisans konularındaki hukuki uygulamalar, girişim serbestisini destekleyecek yönde geliştirilmelidir.</p>
	<p>2. Veri kısıtı problemi</p> <p>Gerçekçi ve uygulanabilir sanayi politikalarının tesis edilmesinde güvenilir ve güncel verilere erişim hayati önem taşımaktadır.</p>	<p>a. Sanayi Bakanlığı'nın üzerinde çalışmakta olduğu Sanayi Bilgi Sistemi bir an önce tamamlanarak kamuoyu ile paylaşılmalıdır. Milli gelir hesaplarına, politika planlarına ve etki analizlerine katkı sağlayacak olan böyle kapsamlı bir envanter, girdi-çıktı (input-output) tablosunun yıllık bazda güncellenmesine de olanak sağlayacak daha sağlıklı bir sanayi politikasının oluşturulmasını destekleyecektir.</p> <p>b. Ekonomiyi arz tarafından ölçerek uzun vadeli yapısal planlama ve hedefleme yapabilmek için ayrıntılı bir sermaye stoku serisinin oluşturulması gerekmektedir.</p> <p>c. Ekonomi politikalarının daha şeffaf ve gerçekçi bir şekilde değerlendirilebilmesi için resmi istatistik programını hazırlamalı ve resmi istatistik ihtiyaçlarını tespit etmek amacıyla kurulan İstatistik Konseyi'nde, özel sektör temsilcilerine de yer verilmelidir.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
		d. 8 Mart 2007 tarihinde 59 sektör ayrıntısında kamuoyuna açıklanan 2002 yılına ait girdi-çıktı (input-output) tablosunun güncellenmesi gerekmektedir.
	3. Kilit Kolaylaştırıcı Teknolojiler AB tarafından kilit kolaylaştırıcı teknolojiler nanoteknoloji, mikro ve nanoelektronik, geliştirilmiş gereçler, fotonik ve biyoteknoloji olarak belirlenmiştir.	a. Ekonomik potansiyel, katma değer yaratma, teknoloji yoğunluğu ve sermaye yoğunluğu gibi faktörler göz önüne alınarak kilit kolaylaştırıcı teknolojiler belirlenmelidir. b. Bu teknolojiler inovasyondan satışa kadar olan değer zinciri sürecinde sanayinin rekabetçiliğini artıracak şekilde desteklenmelidir.
	4. Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun	Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun rekabet ortamının meşruiyeti için bir an önce uygulamaya geçirilmelidir. Devlet desteklerinin nasıl, ne süreyle ve ne kadar verildiğine ilişkin envanterin şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkeleri doğrultusunda hazırlanması gerekmektedir.
	5. Teşvikler	a. Türkiye’de rekabetçiliğin sağlanabilmesi için kayıt içi faaliyetlerin özendirilmesi gerekmektedir. b. Teşvik sisteminde büyük yatırımlarda gözetilen sektörel ayrımlar kaldırılarak sadece yatırımların büyüklüğü gözetilmelidir. c. Verilen teşviklerin geri dönüşüm süreci ivedilikle takip edilmeli ve yeni dönemde teşvik kararlarının daha sağlıklı bir şekilde alınabilmesi için Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun mahiyetinde bir sistem oluşturulmalıdır.

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	5. "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar"ın revizyonu	<p>Devlet yardımlarının piyasa ekonomisi normlarından uzaklaşmamasına azami dikkat göstermek gerekmektedir. Bu çerçevede, yatırım teşviklerinin:</p> <p>a. Yüksek katma değer oranlarını yakalamamıza destek olacak teknoloji üretimi, seçimi ve kullanımı desteklerini,</p> <p>b. İnovasyon kapasitesini artıran bölgesel kümeleşme desteklerini- (ki bu, bölgelerimiz arasındaki gelişmişlik farklarının giderilmesi için de çok önemlidir.)</p> <p>c. Sektör ve bölge ayrımı gözetmeksizin, özellikle beşeri veya fiziki altyapıya yönelik olağanüstü yüksek yatırım gerektiren proje desteklerini kapsamaları gerekmektedir.</p>
D. Bölgesel Gelişmişlik Farkları	<p>1. Bölgesel Gelişmişlik Farklarının giderilmesi</p> <p>Bölgeler arası gelişmişlik farkları sürdürülebilir büyüme önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Eşitsiz büyüme, sadece bölgeler arasındaki farkların açılmasına değil, aynı zamanda büyümenin sürdürülebilir kılınması ve işsizlik sorununa kalıcı çözüm bulunmasının da önünde engel oluşturmaktadır.</p>	<p>a. Tüm bölgelerimizin potansiyellerinin iş ve yatırım yapma olanakları açısından en üst seviyede ortaya çıkarılmasına yönelik bir bölgesel kalkınma stratejisi benimsenmeli, bu bölgesel strateji sanayi stratejisi ile uyumlu olmalıdır.</p> <p>b. Başarılı bir bölgesel kalkınma stratejisi için yerel yönetimlerin güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda bölgesel kalkınma ajansları güçlendirilmeli ve yerel sivil toplum örgütleri ile işbirliği sağlanmalıdır.</p> <p>c. Bölgesel iş dünyası temsilcilerinin bölgesel gelişme politikalarının oluşum ve uygulanma aşamalarına daha fazla müdahil olmaları sağlanmalıdır.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
		<p>d. Bölgesel kalkınma sürecinde göç önemli bir unsurdur. Göç dinamiğini teşvik programlarının içinde değerlendirmek gerekmektedir.</p>
	<p>2. Bölgesel Gelişme Stratejisi oluşturulması</p>	<p>Bölgesel Gelişme Stratejisi aşağıda yer alan konuları sistematik ve kapsamlı bir şekilde ele almalıdır:</p> <p>a. Bölgenin fiziki altyapı, kalifiye işgücü, teknik ve organizasyonel “know-how”, girişimci kapasitesi, sosyal ve kurumsal yapı, yerel kimlik gibi faktörlerinin nitelik ve nicelikleri,</p> <p>b. Bölgenin potansiyelini engelleyen uzaklık, idari engeller, eğitilmiş işgücü, cazip olmayan sosyal çevre vb. faktörler,</p> <p>c. Bölgeler bazında, sosyal, ekonomik, beşeri ihtiyaç ve öncelikler,</p> <p>d. Bölgesel ekonomik kalkınmaya katkısı en dolaysız olabilecek projeler,</p> <p>e. Bölgeler arasında entegrasyonu sağlayacak ve ucuzlatacak ulaştırma projeleri,</p> <p>f. Bölgelerde gençlere, kadınlara, yaşlılara dönük özel program ihtiyaçları,</p> <p>g. Bölgelerde modern sivil toplum örgütlenmeleri ve bu örgütlerin kurumsallaşmaları,</p> <p>h. Yerel bilginin kullanılması, merkezi hükümetin ve bölgesel kalkınma amacıyla oluşturulmuş kurumların, yerel yönetimler ve diğer yerel aktörlerle etkili işbirliği.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<p>3. Kalkınma Ajanslarının kamu ağırlıklı yapısı</p> <p>Mevcut mevzuat çerçevesinde, Kalkınma Ajansı yapısı kamu ağırlıklıdır. Sivil katılımın olduğu Kalkınma Kurullarının etkisi ise çok sınırlı kalmaktadır. Sivil Toplumun seçimle gelebildiği 3 ilde, kamu kurumlarının aday olmasına imkan tanınmaktadır.</p>	<p>a. Kalkınma Kurulları aracılığı ile katılımcılığın artırılması için mekanizmalar geliştirilmesi gerektiği gibi, Ajansların daha sivil bir yapıya kavuşması için de mevzuatta değişikliğine gidilmelidir.</p> <p>b. Yönetim Kurulu'nda sınırlı sayıda üyelik için seçim yapılan 3 ilde (Ankara, İstanbul ve İzmir) kamu kurumlarının seçime girmesi engellenmelidir.</p> <p>c. Ajansların iş dünyası ile etkileşimi geliştirilmeli, önemi ve işlevi kamuoyuna ve iş dünyasına daha iyi tanıtılmalı, Ajanslar bölgeler için bir yatırım ofisi gibi çalışmalı, hazırlayacakları kalkınma stratejileri yerel bilgiyi kullanan bilimsel çalışmalara dayanmalıdır.</p>
<p>E. Girişimcilik ve KOBİ'lerin Büyüme Sürecine Eklemlenmesi</p>	<p>1. Girişimcilerin finans kaynaklarına erişimi açısından mevcut seçeneklerin sınırlı olması</p> <p>Girişimciler büyüme evresinde hem finans mekanizmaları hem de idari açıdan mevcut kaynaklardan yeterince yararlanamamaktadır.</p> <p>Girişimciliğin finansmanına yönelik mekanizmaların çeşitlendirilmesi ve yaygınlaştırılması hem erken girişimciler hem de KOBİ'ler için büyük önem taşımaktadır. Bu alanda özellikle erken dönem girişimciliği hem</p>	<p>a. Bir girişimci finansman yöntemi olan "İş Melekleri (businessangels)"nin yaygınlaştırılması için gerekli teşvik mekanizmaları oluşturulmalıdır.</p> <p>b. Ülkemizdeki risk sermayesi kaynaklarının artırılması çerçevesinde yabancı risk sermayesi şirketlerinin Türkiye'de yatırım yapmaları teşvik edilmelidir.</p> <p>c. Devlet karlı projeleri destekleyen risk sermayesi fonlarını desteklemelidir. Bu doğrultuda, ekonomiye dışarıdan doğrudan yatırım şeklinde kaynak yaratmak ve bu kaynakların verimli işletilmesini sağlamak gerekmektedir.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<p>finansal, hem de idari anlamda destekleyecek mekanizmalar önem taşımaktadır. 2007 yılında uygulamaya konulan TEKNOGİRİŞİM programı bu alandaki bir örnektir.</p>	<p>d. Bireysel emeklilik fonları gibi kaynakların oluşumu teşvik edilmeli, halka açık ve denetlenen yatırım fonlarının kurulması desteklenmelidir.</p>
	<p>2. KOBİ'lerin geleneksel sorunlarının yanı sıra, KOBİ meselesinde özellikle, ölçek konusunun öncelikli olarak gündeme taşınması</p> <p>KOBİ'lerin geleneksel sorunları ancak KOBİ'lerin doğru tasnifi ile çözümlenebilir.</p>	<p>a. Yatay ve dikey entegrasyon niteliği olan KOBİ'lerin ayrı ayrı belirlenmesi gerekmektedir.</p> <p>b. Yoksulluk ile mücadele politikaları ile sanayi politikaları açısından KOBİ yaklaşımı aynı olmamalıdır. Her iki politika açısından da işletmelere aynı tip KOBİ olarak yaklaşılması, kaynakların etkili kullanımını engellediği gibi, başarı potansiyeli olan KOBİ'lerin büyümesi önünde de bir engel teşkil etmektedir.</p> <p>c. KOBİ destek politikası bir sosyal yardım politikası olarak görülmemelidir.</p> <p>d. Bir KOBİ tasnif projesinin gerçekleştirilmesi sureti ile hangi KOBİ'ye ne tür ve ne süre ile teşvik sağlanacağı konusu ayrıntılı olarak ele alınmalıdır.</p>
<p>F. Altyapı sektörleri (Enerji/ Ulaştırma/ Haberleşme)</p>	<p>1. Enerji sektörünün liberalleşmesinin sağlanması</p> <p>Enerji piyasalarında, özellikle doğalgaz sektöründe, arzu edilen serbestleşmeye henüz ulaşılammıştır. Bu durum ekonominin toplam verimlilik düzeyine olumsuz etki yapmakta ve serbest piyasa yapısı içerisinde tam rekabetçi bir enerji</p>	<p>a. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu; Kanunda öngörüldüğü şekilde, ikincil mevzuat kapsamında ilgili düzenlemelerin ve tarifelerin oluşturulmasından, piyasa ve sistem işleyişinin takibinden ve denetlenmesinden sorumlu olacak şekilde tam yetkili bir yapıya kavuşturulmalıdır.</p> <p>b. BOTAŞ'ın mevcut sözleşmelerinin var olduğu ülkelerden ithalat da dahil olmak üzere, özel sektör oyuncularını için ithalat ve koşulsuz olarak serbest bırakılmalıdır.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<p>sektörünün ortaya çıkararak kaynakların verimli kullanılmasını engellemektedir. Enerji piyasalarının liberalizasyonu sürecindeki gecikmeler dolayısıyla Türkiye'nin gelecekte enerji arzı konusunda sıkıntılar yaşaması söz konusudur.</p>	<p>c. Bu çerçevede süresi biten kontratlar EPDK'nın koyacağı kriterler doğrultusunda özel sektör tarafından yenilenerek doğal gaz piyasası serbestleştirilmelidir.</p> <p>d. BOTAŞ'ın ithalattaki pazar payının düşürülmesi ile ilgili takvimin yeniden belirlenmesi gerekmektedir. BOTAŞ'ın pazar payının ilk etapta süratle % 50 seviyesinin altına ve ardından Kanun ile belirlenen % 20 seviyesine indirilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>e. Elektrik ve doğalgaz piyasalarında Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizması uygulaması istisnasız bir şekilde sürdürülmelidir.</p> <p>f. Elektrik üretim tesislerinin özelleştirilmesine devam edilmelidir.</p> <p>g. Yenilenebilir enerji destekleri ayrı tutularak, özelleştirme veya diğer amaçlar doğrultusunda, alım garantileri de dahil olmak üzere rekabetçi piyasayı bozucu önlemlere izin verilmemelidir.</p> <p>h. Eşit taraflar arasında ayırım yapılmaksızın, piyasa fiyatlarının çapraz sübvansiyona izin vermeyecek şekilde uygulanması sağlanmalıdır.</p> <p>i. Enerji piyasalarının liberalleşmesi sürecinde kamu-özel işbirliği ve diyalogu azamiye çıkarılmalı ve öngörülebilirlik sağlanmalıdır.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<p>2. Enerjide güzergah ve kaynak çeşitliliğinin sağlanması</p>	<p>a. Ülkemizin konumu ve sınırlı doğal kaynakları dikkate alındığında; hem kaynaklar açısından hem de aynı kaynağın değişik noktalardan temini açısından çeşitlilik sağlanması son derece önemlidir. Türk sanayiinin uzun dönemli rekabet gücü ve ülkenin tedarik güvenliği açısından bu konu hayati önem taşır. Ülkemizde elektrik üretiminin ağırlıklı olarak tek bir kaynağa bağımlı olması hem tedarik güvenliğini, hem rekabetçi yapıyı olumsuz etkileyebilecektir.</p> <p>b. Önümüzdeki 5 sene içerisinde, 2012 yılında Gazexport-Rusya Federasyonu ile 6 milyar m³ ve 2014 yılında Sonatrach-Cezayir ile 4 milyar m³ olmak üzere toplam 10 milyar m³'lük ithalat sözleşmesi sona erecektir. Bahse konu sözleşmelerin bu konuda yeterli bilgi, deneyim ve finansal gücü olan özel sektör şirketler tarafından yenilenmesinin önü açılmalıdır.</p> <p>c. Arz güvenliği, dünya fiyatlarındaki oynaklıklara bağımlılık ve Türkiye'nin cari açık problemi göz önünde bulundurulduğunda, en büyük ithalat kalekimizi oluşturan enerji sektöründe yenilenebilir ve yerli enerji kaynaklarının desteklenmesi gerekmektedir.</p>
	<p>3. Yolcu ve yük taşımacılığında modlar arası dengesizliğin giderilmesi</p>	<p>a. Tüm ulaştırma modlarında daha bütünleşik stratejik planlar yapılmalıdır. Bu çerçevede ulaşırmada modlar arasında bir düzenleme ve entegrasyona gidilmelidir. Ulaştırma master planının geliştirilerek süratle devreye alınması gerekmektedir.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
		<p>b. Önemli ihracat limanlarının demiryolu ile beslenme oranı artırılmalıdır.</p> <p>c. Demiryolu Kanunu bir an önce yasalaşmalıdır.</p> <p>d. Demiryolu da dahil olmak üzere tüm ulaşım sektörlerinde özel sektör işletmeciliği esas olmalıdır. Bu çerçevede, modlararası entegrasyonu sağlayacak ve özel sektör işletmeciliğini geliştirecek projeler öne çıkartılmalıdır.</p> <p>e. Demiryolu taşımacılığının verimli ve rekabetçi bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için demiryolu altyapı idaresi ve demiryolu işletmecilik faaliyetleri birbirinden ayrılmalıdır.</p> <p>f. Türkiye kıyılarının ulusal bir politika doğrultusunda kullanımını sağlamak üzere ülkenin genel ekonomik menfaatlerini yansıtacak bir "Türkiye Kıyıları Master Planı" hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.</p> <p>g. Denizlerimizde yakın yol taşımacılığı, kabotaj taşımacılığı ve transit taşımacılığın desteklenmesi için politika geliştirilmelidir.</p> <p>h. Trabzon, Antalya, Tekirdağ gibi demiryolu bağlantısına sahip olmayan limanların modlararası entegrasyonu geliştirilmelidir.</p> <p>i. Ulaştırmanın tüm sektörlerinde yetişmiş insan gücü ihtiyacının karşılanması için özel eğitim programları sayısının ve kalitesinin artırılması gerekmektedir.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<i>4. Denizcilik sektörü gibi ihtisas gerektiren alanlarda finansmana erişim</i>	Uzun vadeli finansmana erişim Türk şirketleri için genel bir sorundur. Sektörel olarak ise denizcilik sektörü gibi özel ihtisas gereken alanlarda sadece geleneksel özel bankaların sektöre finansman kaynağı sağlaması yeterli olmamaktadır. Gerek gemi inşa sanayii, gerekse deniz taşımacılığı aşamalarında sektöre yönelik olarak uzun vadeli finansman sağlamak amacı ile ihtisas kredi mekanizmaları ve ihtisas bankacılığı kapasiteleri geliştirilmelidir.
	<i>5. Haberleşme sektöründeki vergilerin AB standartlarına çekilmesi</i>	Veri ve internet hizmetlerinde uygulanan vergi indiriminin telekomünikasyon üzerindeki vergilere de uygulanması bu hizmetlerin kullanımını teşvik ederek son tahlilde bu alandaki katma değer artışına yardımcı olacaktır. Uygulanan yüksek vergi oranları hem tüketici üzerinde baskı oluşturmakta, hem de telekomünikasyon pazarının büyümesini engellemektedir. AB ile müzakerelerde de vergilerin yüksekliği sorunlu alanlardan biridir.
	<i>6. İnternet sitelerinin erişiminin engellenmesi konusunda mevzuatın gözden geçirilmesi</i>	Gerek 5651 sayılı yasa, gerekse internet sitelerinin erişiminin engellenmesi kararlarına dayanak gösterilen diğer ilgili yasalar internet teknolojisinin geldiği nokta göz önünde bulundurulduğunda ihtiyacı karşılamamaktadır. Binlerce internet sayfası barındıran sitelerin yalnızca suç teşkil eden sayfalarının kapatılmasını mümkün kılacak, tüm sitenin kapatılmasını engelleyecek bir düzenleme gereksinimi vardır. Mevcut durum hem ticaret hayatını hem de haber alma özgürlüğünü olumsuz yönde etkilemektedir.

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
G. Çevre	<p>1. AB Çevre Faslına Uyum</p> <p>AB üyelik müzakerelerinde çevre faslı dahilindeki müktesebatın iç hukuka aktarılarak ülkemiz genelinde uygulanması, yönetimi ve en iyi sonuçların alınabilmesi için, sadece özel sektörün değil kamu kuruluşlarının da sürece en üst düzeyde katılımı ve desteği çok önemlidir.</p> <p>Çevre başlığı, AB üyelik sürecinin en maliyetli kısmıdır ve bu yükün büyük kısmının özel sektör tarafından karşılanması mevzubahistir.</p>	<p>a. Çevre konusundaki çalışmalar Türk sanayicisinin rekabet gücünü koruyacak şekilde uygulanmalıdır.</p> <p>b. Çevre müktesebatına uyumda ülkemiz işletme blokunun % 99'unu oluşturan KOBİ'lerin de sürece aktif katılımı teşvik edilmelidir.</p>
	<p>2. Atıklar</p> <p>Atıkların AB Direktiflerine uygun şekilde yönetimi için gerekli yasal düzenlemelerin çıkarılması memnuniyet vericidir. Ancak gerekli altyapı tamamlanmadan yasal düzenlemelerin hızlıca çıkarılması yaklaşımı, uygulama esnasında sanayiciye önemli sıkıntılar yaşatabilecektir.</p>	<p>a. Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğinin revize edilmesi: Sanayicinin belediye/belediyenin sözleşme imzaladığı işletmeyle ya da çevre lisansına sahip toplama, ayırma, geri dönüşüm veya geri kazanım tesisleriyle çalışma sürecinin, Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğinin amacına hizmet edecek bir uygulama sürecini kolaylaştıracak şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.</p> <p>Bu doğrultuda, piyasada haksız rekabet yaratan ve kayıtdışı ekonomiyi teşvik eden, ambalajların belediye veya belediyenin anlaşmalı olduğu lisanslı kuruluşlara "bedelsiz" verilmesi yükümlülüğünün kaldırılarak sanayiciye, çevre lisanslı toplama, ayırma, geri dönüşüm veya geri kazanım tesislerine ambalaj atıklarını bedeli karşılığında verebilme imkanı tanınmalıdır.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
		<p>b. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların (AEEE) Kontrolü Yönetmeliğinin çıkarılması:</p> <p>Kayıt mekanizmasının kurulması ve büyük oranda kayıt dışı olarak faaliyetlerini sürdüren "elektrikli ve elektronik eşya" atıkları toplayan işletmelerin kayıt altına alınmasının sağlanması ve elektronik atık ve geri dönüşüm sistemlerinin rekabetçi bir şekilde oluşturulması amacıyla ilgili mevzuat çalışmaları bütün paydaşlar ile değerlendirilerek katılımcı bir şekilde hazırlanmalıdır.</p>
H. Eğitim ve Beşeri Sermayenin Kalitesi	<p>1. Eğitim sisteminde nüfusbilim göstergelerinden yararlanılması</p> <p>Türkiye, genç nüfus yapısından yaşlanan nüfus yapısına doğru bir demografik dönüşüm sürecine girmiştir. Bu dönüşümün ortaya çıkardığı fırsatlardan yararlanmak için gerekli politikaları oluştururken nüfusbilim göstergelerini iyi izlemek ve yorumlamak önem taşımaktadır.</p>	<p>a. Nüfusbilim ve eğitim sektörü arasındaki etkileşim güçlendirilmelidir. Okul yöneticilerinden en üst düzeydeki eğitim yöneticilerine kadar tüm eğitim yöneticilerinin, nüfusbilimin sağladığı verileri (TÜİK, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü - NVİGM-, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, UNFPA, diğer nüfus araştırmaları yapan kurumlar) daha etkili kullanmaları ve nüfusbilimcilerle daha yakın çalışmaları sağlanmalıdır. Böylece eğitim yöneticilerinin, nüfus olaylarının eğitim sektörü üzerindeki etkilerini ve sektörler arası karşılıklı etkileşimi daha iyi anlamaları sağlanacaktır. Bu tür paylaşımlarla, eğitimin yaygınlaşması konusunda daha sağlıklı politikalar ve yatırım kararları oluşturulabilir.</p>
	<p>2. Eğitime katılım ve eğitimin niteliğini geliştirme boyutlarında, Türkiye ile gelişmiş ülkeler arasındaki açığın giderilmesi</p>	<p>a. Eğitim sistemi üzerindeki demografik baskının giderek azalmasının doğuracağı avantajlı dönemde, tüm eğitim kademelerinde; kaliteli eğitime erişimin yaygınlaşması, eğitim sisteminin</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<p>2010-2050 yılları arasında okul çağı nüfusunun iki milyon civarında azalarak, toplam nüfus içindeki payının % 35'den % 25'e gerilemesi beklenmektedir. En hızlı nüfus azalması 3-5 yaş grubunda olacaktır. Bu bakımdan Türkiye, okul öncesi eğitimle ilgili atılma avantajlı bir dönemde başlamaktadır.</p> <p>Ortaöğretim çağ nüfusunun da 2010-2015 yılları döneminde azalacak olması nedeniyle, ortaöğretimi yaygınlaştırma ve geliştirme atılımına da nüfus avantajıyla başlanacaktır.</p> <p>Yükseköğretimde önümüzdeki beş yıla azalan bir çağ nüfusu avantajıyla girilecektir. Bu nüfus avantajı da yükseköğretimi yaygınlaştırma ve kaliteyi geliştirme açısından önemli bir fırsat sunacaktır.</p>	<p>modernizasyonu, eğitimin niteliğini geliştirme konularında etkili adımlar atılmalıdır.</p> <p>b. Okul öncesi eğitimin 6 yaş için 1 yıl zorunlu olması; kısa vadede 5 yaş, orta vadede 4 yaş, uzun vadede ise 3 yaş ve altındaki çocuklara yaygınlaştırılması gereklidir.</p> <p>c. Ortaöğretimi yaygınlaştırma politikaları (fiziki kapasite ve yurt kapasitelerini genişletme) aynı kararlılıkla sürdürülmeli, okul terkleri ve ortaöğretimi tamamlama konularına özel önem verilmelidir.</p> <p>d. Yükseköğretimi yaygınlaştırma politikaları, yeni kurulmuş kamu ve vakıf üniversitelerinin çeşitli birimlerinin aktif hale getirilmesiyle sürdürülmeli ve yeni vakıf -ve özel- üniversitelerinin kuruluşuyla ek kapasiteler yaratılmalıdır. Bir başka deyişle, temel eğitime daha fazla kamu kaynağı aktarabilmek için yükseköğretimi yaygınlaştırmada özel kaynak girişleri artırılmalıdır.</p>
	<p>3. Zorunlu eğitim süresinin AB ortalamasına çekilmesi</p>	<p>a. Toplumun ortalama eğitim düzeyini AB ülkeleri düzeyine yükseltme bağlamında, zorunlu eğitim süresinin uzatılması konusu kısa sürede yasal olarak düzenlenmelidir.</p> <p>b. Bu süreçte, hem zorunlu eğitim yaş limitleri (başlangıç ve bitiş yaşları) hem de süre konusu (12 yıl) karara bağlanmalıdır.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<p>4. Nitelikli öğretmen gereksinimi</p>	<p>a. Eğitim sistemini geliştirmede anahtar öneme sahip olan nitelikli öğretmen kitlesi oluşturabilmek için; öğretmen eğitimine daha fazla yatırım yapılmalıdır.</p> <p>b. En iyi öğretmen adaylarını mesleğe çekme, meslek öncesinde iyi yetiştirme, meslekte tutma ve yeterli ödemeleri yapma konularında sorunlar giderilmelidir.</p> <p>c. Sürekli mesleki eğitim kapsamında, öğretmenlerin hizmet içinde yetiştirilmeleri konusunda yeni yaklaşımlara gereksinim vardır. Ayrıca, mevcut öğretmenlerin, istenilen standartlara (atama için öngörölmüş nitelik, derece ve alana/branşa sahip olma) uygun olup olmadığı sürekli izlenmelidir.</p>
	<p>5. Eğitimde cinsiyet eşitliğinin sağlanması</p> <p>Halihazırda sadece ilköğretim kademesinde cinsiyet eşitliğine yaklaşmıştır. Ancak ortaöğretim ve yükseköğretim kademelerinde cinsiyetler arasındaki açık hala yüksektir.</p>	<p>Son yıllarda kız çocuklarının eğitime çekilmesine ve eğitimlerini sürdürmelerine yönelik kampanya ve pozitif ayrımcılık uygulamalarının ortaöğretim ve yükseköğretimdeki kız öğrencilerini de kapsayacak şekilde yaygınlaştırılması gereklidir.</p>
	<p>6. Eğitime ayrılan kaynakların yetersizliği</p>	<p>Eğitime ek finansman sağlama ve kaynakların etkin kullanımına öncelik verilmelidir:</p> <p>a. İlke olarak hükümetler kaynak tahsisinde önceliği okul öncesi eğitim ve ilköğretime kaydırmalı, yükseköğretimde hizmetten yararlananların maliyete katılım düzeyi artırılmalıdır. Yükseköğretimde bu düzenlemelerle eşzamanlı olarak, bugünkü yaklaşımdan farklı bir biçimde ve öğrencilerin gelir düzeyiyle ilişkilendirilmiş</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
		<p>bir burs ve kredi sistemi oluşturulmalı ve ekonomik olarak gelir düzeyi düşük öğrencilere daha fazla destek sağlanmalıdır.</p> <p>b. Kısa ve orta vadeli dönemde (2011-2023), merkezi yönetim bütçesinden eğitime ayrılan paylar % 20'ler düzeyine çıkarılmalıdır.</p> <p>c. 4306 sayılı Kanun kapsamında ilköğretim ve ortaöğretime ek kaynak sağlamaya yönelik olarak uygulamaya konulan "Eğitime Katkı Payı" uygulama süresi, yeni gelir kaynakları eklenerek 2011 yılından 2023 yılına kadar uzatılmalıdır.</p> <p>d. Eğitime doğrudan katkı sağlama faaliyetleri ve sosyal sorumluluk projeleri gibi eğitimle ilgili STK faaliyetleri, özel sektör katkıları ya da sosyal sorumluluk projeleri daha ileriye götürülmelidir.</p>
	<p><i>7. Mesleki ve teknik eğitimde kalite sorununun sürmesi</i></p>	<p><i>Mesleki ve teknik eğitimde kalite yükseltilmelidir:</i></p> <p>a. MEB ile YÖK, eğitim planlamasında sürekli olarak işbirliği içerisinde çalışmalı, meslek yüksekokulu (MYO) programlarının meslek liseleri eğitim müfredatlarından daha üst seviyede olması gerektiği göz önünde tutulmalı, aynı bilgilerin tekrarlanmasından kaçınılarak meslek lisesinden gelen öğrencilerin daha donanımlı hale gelmeleri sağlanmalıdır.</p> <p>b. Çıraklık eğitimi de dahil olmak üzere mesleki ve teknik eğitimde teorik bilgi ile işyerlerinde uygulamalı eğitim bir</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
		<p>denge içinde sunulmalı, işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda düzenli aralıklarla müfredat güncellenmelidir.</p> <p>c. Mevcut durumda, meslek liselerinin MYO'lara sınavsız geçişinden kaynaklanan kalite sorununu gidermek ve mesleki eğitimden gelenlerin ya da mesleki eğitime ilgi duyup, beceri ve yetenek sahibi bireylerin teşvikini sağlamak amacıyla MYO'lara geçiş için "Mesleki Beceri ve Yetenek Sınavı" konulmalıdır.</p> <p><i>Mesleki ve teknik eğitimin statüsü güçlendirilmelidir:</i></p> <p>d. MYO mezunlarına, zorunlu askerlik hizmetinde orta öğretim mezunlarından ayırıcı bir statü verilmesi, MYO'ların bir yüksekokul olarak algılanmalarına katkı sağlayacaktır.</p> <p>e. MYO'larda görev yapan öğretim görevlileri ile öğretim üyelerinin mali olanakları artırılmalı, itibarlarını artırmaya yönelik önlemler geliştirilmelidir.</p> <p>f. Vakıf üniversiteleri bünyesindeki başarılı MYO'ların mali açıdan teşvik edilmelerine yönelik bir uygulama YÖK bünyesinde geliştirilip devreye sokulmalıdır.</p>
	<p>8. Yükseköğretim sisteminin aşırı merkezîyetçi bir yapıya sahip olması</p>	<p>a. Küresel ölçekte yükseköğretimdeki değişim ve gelişime paralel bir yükseköğretim reformu gerçekleştirilmelidir.</p> <p>b. Özerklik tüm kurumlarda çeşitliliğe olanak tanımak ve kaynakların</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	Bilgi ekonomisinin yaratılmasında üniversitelerin değişen rolleri ve bu değişimlerin ülkemize yansması sonucu ortaya çıkan sorunlar, artık tektip anlayışına sahip bir yasa altında yükseköğretim kurumlarının yönetilemeyeceğini ortaya koymuştur.	<p>kullanımında etkinliği geliştirmek açısından gereklidir. Üniversitelerin kendi eğitim ve araştırma programlarını belirleme ve kendi akademik personelini işe alma ve yükseltme özgürlüğü ve özerkliğine sahip, bütçesini kendi vizyon ve misyonu çerçevesinde yönlendirip kullanabilen, sahip olduğu bina ve arazileri vizyon ve misyonuna uygun biçimde gelir getirici yönde kullanma hakkı olan kurumlara dönüştürülmesi gerekmektedir.</p> <p>c. Bunun karşılığında bu kurumların finansal kaynak sağladıkları kurum ve kuruluşlara karşı hesap verebilirlik mekanizmalarının da paralel olarak devreye sokulması zorunludur.</p> <p>d. YÖK, yükseköğretim sistemi ve sistemin rotasına ilişkin konular üzerine hükümete politika önerilerinde bulunan, yükseköğretim kurumlarının ulusal düzeydeki temsilcisi ve eşgüdüm organına dönüşmelidir.</p> <p>e. YÖK'ün ayrıntılı düzenleyici yetkileri, üniversitenin kurum içi yapısına yönelik yasal düzenlemeyle birlikte üniversitenin özerkliği açısından sakıncalıdır.</p>
İ. Teknoloji, İnovasyon ve Bilgi Toplumu	1. Üniversite ve sanayi arasında işbirliği şartlarının, bilimsel araştırmaların yenilikçi ürünlere dönüştürülmesi ve bu yolla ekonomik değer yaratılması için yeterli olmaması	<i>Döner sermaye uygulamalarının tıp fakülteleri dışındaki fakülteler için yeniden yapılandırılması konusundaki çalışmalar hızlandırılmalıdır.</i>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<p>Bilgi ekonomisine geçiş sürecinde Türkiye’de üretilen ürünlerin rekabetçiliğini ve katma değerini artırmak, ayrıca markalaşmaya yardımcı olmak için Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerine hız verilmesi büyük önem taşımaktadır.</p> <p>Üniversite-sanayi işbirliğinde hem mevzuat hem de uygulamada aksaklıklar yaşanmaktadır.</p>	<p>a. Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu (YOİKK) Ar-Ge Teknik Komitesi Eylem Planı’nda yer alan bu konuda çıkan kanun metni ile ilgili yönetmeliğin düzenlenmesi, Ar-Ge projeleri için yapılan ödemelerde döner sermaye payının çok yüksek bir oran teşkil etmesi dolayısıyla, üniversitelerle işbirliği yapmanın maliyetinin çok yüksek olması açısından yaşanan sıkıntıları önleyecektir.</p> <p>b. Üniversitelerde geliştirilen teknolojinin sanayiye aktarılması için Teknoloji Transferi Ofisleri yaygınlaştırılmalı ve etkili hale getirilmelidir.</p> <p>c. YOİKK kapsamında da ele alınan Teknoloji Transferi Ofisleri konusunda gerekli düzenlemelerin hayata geçirilmesine hız verilmelidir. Özellikle Ar-Ge ve teknoloji yoğun başlangıç seviyesindeki girişimlerin potansiyellerini açığa çıkaracak faaliyetleri gerçekleştirmek üzere ihtiyaç duydukları nakit akışı konusunda sıkıntı çekmeleri, projelerinin piyasa başarısızlığı’na uğramalarına sebep olmaktadır. Bu da bu tip firmaların geleneksel finansal kaynaklarına erişimini güçleştirmektedir. Buluştan inovasyona geçişteki kaynak sıkıntısı bir anlamda buradaki finansal boşluktan kaynaklanmaktadır.</p>
	<p>2. Ar-Ge ve inovasyon için mevcut teşvik ve fonlarda arz-talep uyumu ve işbirliğini teşvik edecek uygulamaların geliştirilmesi ihtiyacı</p>	<p>a. Mevcut teşvik uygulamalarının verimliliği artırılmalı, destek süreçlerindeki bürokrasi azaltılmalı ve süreçler basitleştirilmelidir.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
		<p>b. Mevcut destek mekanizmalarının, diğer ülke uygulamalarını da dikkate alarak ülkemizin ihtiyaçlarına uyumlu, şeffaf ve katılımcı bir şekilde zenginleştirilmesi, bunun yanında mali ve hukuki altyapıda düzenlemeler yapılarak rekabet öncesi işbirliği projeleri ve mükemmeliyet merkezlerinin özendirilmesi, mevcut kaynakların daha etkin kullanımını sağlayacak ve hem firma hem ülke düzeyinde önemli kazanımları doğuracaktır.</p>
	<p>3. Bilgi toplumu alanında yürürlükteki mevzuatta görev paylaşımının net olarak belirlenmemiş olması</p>	<p>a. Bilgi toplumu konusu üst düzeyde sahiplenilmeli, ilgili mevzuatta yetkiler net olarak düzenlenmelidir.</p> <p>b. e-Dönüşüm İcra Kurulu'na başkanlık eden ve Bilgi Toplumu Stratejisi'ni hazırlayan DPT'den sorumlu Bakanın, e-Devlet konusunda sorumlu Bakan olduğu bilinmektedir. Ancak Meclis'e sevk edilen Kamu Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nda Ulaştırma Bakanlığı'nın e-Devlet konusundan sorumlu olacağı anlaşılmaktadır. Ayrıca Başbakanlık'ta bulunan e-Devlet ve Bilgi Toplumu Kanun Tasarısı Taslağı'nda ise yine e-Devlet ve bilgi toplumuna dönüşümde görevler üstlenecek bir Ajans teşkil edilmesi planlanmaktadır. Mevcut ve planlanan bu yasal düzenlemeler çerçevesinde e-Dönüşüm projelerinin takibinin ne şekilde yapılacağı net olarak anlaşılmamaktadır. Bilgi toplumu hedeflerinin üst düzeyde</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
		sahiplenilmesi ve koordinasyonu, e-Dönüşüm projelerinin kurumlar arasında eşgüdüm gözetilecek şekilde planlanması, verimliliği şüphesiz etkileyen unsurlar olarak önem taşımaktadır.
J. İşgücü Piyasası	<p>1. İstihdam üzerindeki yükler</p> <p>Sistemimizde uzun yıllar işsizlik sigortası ve iş güvencesi hükümleri bulunmaması kıdem tazminatına birçok işlev yüklenmesine neden olmuştur. Ancak bir süredir sistemimizde bu düzenlemeler mevcuttur.</p>	<p>a. Kıdem tazminatı yükümlülüğü kazanılmış hakları koruyacak şekilde hafifletilmelidir.</p> <p>b. Yeni düzenlemenin yürürlük tarihi itibarıyla, kıdem tazminatında 30 gün yerine 15 gün esas alınmalıdır. Tüm şirketlerin yasal olarak kıdem tazminatı karşılığı ayırma ve bu ayrılan meblağı gider olarak gösterme hakkı sağlanmalıdır. Düzenlemenin yürürlüğünden önceki, geçmiş döneme ait karşılıklar ise, belirlenecek bir takvim çerçevesinde gider olarak düşülebilmelidir.</p> <p>c. İşsizlik Sigortası Fonu; toplanan primler, biriken fon miktarı ve fondan faydalanma düzeyi dikkate alınarak gözden geçirilmelidir.</p> <p>d. % 2 olan işsizlik sigortası işveren prim oranı işçi ve devlet katkısı seviyesi olan % 1'e indirilmelidir. Fonun aktüeryal açıdan sağlamlığı ve ekonomik değişimler karşısında sürdürülebilirliği gözetilmelidir.</p>
	<p>2. Esnek çalışma ile ilgili İş Kanunu'ndaki düzenlemelerin uygulamada hayata geçirilemesinde güçlük yaşanması</p>	<p>a. Güvenceli esnek çalışma modellerinden daha fazla yararlanılabilmelidir.</p> <p>b. Alt işverenlik, belirli süreli iş sözleşmeleri, denkleştirme süresi gibi çalışma modellerinin uygulanabilirliğini sınırlayan mevzuat gözden geçirilmelidir.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<p>Güvenceli esneklik kavramı, esneklik ve güvencenin birbirleriyle çelişkili olmadığı hatta birbirini tamamladığı ve desteklediği yaklaşımına dayanmaktadır.</p>	<p>c. AB ülkelerinde özel istihdam büroları kanalıyla uygulanan geçici (dönemsel) iş ilişkisi, özellikle işgücü piyasasına girmekte zorlanan kesimler açısından yararları dikkate alınarak, sosyal tarafların hassasiyetleri karşılanmak suretiyle, ülkemizde de hayata geçirilmelidir. Mesleki faaliyet olarak geçici iş ilişkisinin kurulmasına olanak veren düzenlemeler İş Kanunu'nda yer almalıdır.</p>
	<p>3. Sendikalar ve toplu pazarlık sisteminin, çalışma düzeni ve ücret belirleme mekanizmaları açısından bütüncül bir değerlendirmeye ihtiyaç duyması</p> <p>Uluslararası karşılaştırmalarda Türkiye'de işgücü piyasasında etkili olan ücret belirleme sisteminin, genelde merkezi ve koordineli bir sisteme sahip olan AB ülkelerinden çok, işgücü piyasasında rekabet koşullarına sadık ve en az merkezi/koordineli ücret belirleme sistemlerine sahip olan ABD, Kanada ve İngiltere ile benzeştiği; ancak AB'ye yeni üye ülkelerin bazılarında da çok farklılık göstermediği görülmektedir. Türkiye'de geçerli olan sistem, literatürde, en sakıncalı sistem olarak değerlendirilmektedir. Bu durumda işgücü piyasası, ücret belirlenmesi açısından ne ademi merkezi koordinasyonun</p>	<p>a. Sendikal ve toplu iş sözleşmesi ile ilgili düzenlemelerde, kollektif hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi ve işgücünün katılımının artırılmaması unsurlarına birlikte dikkat edilmelidir.</p> <p>b. Toplu iş sözleşmesi yapma yetkisine sahip olmak için sendikanın belli bir temsil gücüne sahip olması önemlidir. İşkolu barajı % 10'dan daha düşük bir seviyede belirlenebilir. Ancak, sendika üye kayıtlarında düzenin ve şeffaflığın tam anlamıyla sağlanması gerekmektedir. Bunun yanında, işyeri temelinde mevcut % 50+1 çoğunluk kriterinin muhafaza edilmesi gereklidir.</p> <p>c. Ekonomiyi ve toplumu olumsuz etkileyecek belirli sektörlerle yönelik yer alan grev ve lokavt yasakları muhafaza edilmelidir. Grevin amacı işverene baskı yapmak suretiyle kazanılacak yaptırım gücü olduğu halde, bu tür alanlarda uygulanacak grev, tüm işletmelere, ekonomiye ve topluma zarar verecektir.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<p>(rekabetçi piyasa koordinasyonunun) ne de merkezi koordinasyonun sağladığı esnekliğe sahip olabilmektedir.</p> <p>4. Kadın istihdam ve işgücüne katılım oranlarının uluslararası karşılaştırmalara göre çok düşük olması</p> <p>Toplumda kadın ile erkeğe biçilen farklı roller, eğitim eksikliği, iş ve aile dengesini kurtmaya yardımcı mekanizmaların azlığı ve sosyal güvenceden yoksunluk, kadınları etkileyen temel sorunlardır.</p> <p>Ülkemizde kadın istihdamı % 25'lere ulaşamamışken, bu oran OECD ülke ortalamasında % 57, AB 27'de ise % 59'dur. Her ne kadar eğitim düzeyi arttıkça kadının işgücüne katılımı artsa ve kadın-erkek arasındaki uçurum azalma eğilimi gösterse de, bütün eğitim seviyelerinde kadın ile erkeğin işgücüne katılım oranlarında ciddi fark devam etmektedir.</p>	<p>a. Kadınların işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak üzere bütünlüklü bir politika uygulanmalıdır.</p> <p>b. Eğitime erişimde eşitlik sağlanması ile ilgili çalışmaların sürdürülmesi gereklidir.</p> <p>c. İş ve aile yaşamını uyumlaştırma politikaları etkili şekilde devreye girmelidir. Bu konuda çeşitli ülke örneklerinden istifade edilmelidir.</p> <p>d. Çocuk bakımını sadece kadınların sorumluluğundan çıkararak bir anlayış benimsenmeli, baba olan erkeğin de eşit hakka sahip olması sağlanmalıdır.</p> <p>e. Bakım hizmetleri kurumsallaşmalı ve yaygınlaştırılmalıdır. Bakım hizmeti sunumuyla ilgili mevcut mevzuatta sadece işverenleri yükümlü tutan anlayışın ötesinde, yerel yönetimleri de bu hizmetin sunumuyla yükümlü tutan düzenlemeler yapılmalıdır.</p> <p>f. Kadın-erkek arası ücret farklılığı, iş alma kriterleri, ücretlendirme ve terfi uygulamaları toplumsal cinsiyet bakışı açısından gözden geçirilmelidir.</p> <p>g. Cinsiyete dayalı iş bölümü yaklaşımını ortadan kaldıracak önlemler eğitim sisteminden başlayarak ele alınmalıdır.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
K. Sağlık ve Sosyal Güvenlik	<p><i>1. Sağlık sisteminde, mali sürdürülebilirlik boyutu dikkate alınarak üretim faktörlerinin verimliliğini artıracak önlemlerin ve kontrol mekanizmalarının daha aktif olarak devreye girmesinin sağlanması</i></p> <p>Sağlık sisteminde, üretim faktörlerinin verimliliğini artıracak önlemlerin sektörle birlikte alınması gereklidir.</p>	<p>a. Sağlık sektöründe alt yapı, teknoloji ve insan gücü yatırımları ile ilgili şeffaf ve sürdürülebilir bir planlama anlayışının geliştirilmesi ve sürece ilgili tüm paydaşların dahil edilmesi gerekmektedir.</p> <p>b. Özel sektörün sağlık alanına yatırım yapmasının özendirilmesi gerekmektedir. Bu anlayış doğrultusunda sağlık sektöründe kamu ve özel mülkiyetli sağlık kuruluşları arasındaki çifte standarda sebep olan uygulamaların kaldırılması, hükmi şahıslara ait sağlık kuruluşlarının Türkiye sağlık sektöründeki yeri ve konumunun net bir biçimde belirlenmesi, makro çerçevedeki rolünün tanımlanması ve Türkiye’de üretim ve Ar-Ge yapan firmaların teşvik edilmesi gerekmektedir.</p> <p>c. Sağlık hizmetinin nitelik/niceliğini arttıracak, her türlü üretim faktörünün kullanımını sağlamaya yönelik olarak, kamu-özel ayrımı yapılmaksızın, rasyonel maliyet ve geri ödeme yöntemleri esas alınmalıdır.</p> <p>d. Var olan kaynak daralmasının olumsuz etkilerini azaltmak ve Genel Sağlık Sigortasının sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla Tamamlayıcı Sağlık Sigortası uygulanması ile geliri yüksek kesimlerle maliyet paylaşımı olanağı yaratılmalı ve bu yolla SGK üzerindeki fiyat ve daha kapsamlı/kaliteli hizmet talebi baskısı azaltılmalıdır.</p> <p>e. Aile hekimliği daha hızlı ve rasyonel işleyecek şekilde yapılandırılmalı, koruyucu sağlık hizmetleri teşvik edilmeli, sevk zinciri altyapı çalışmaları da dikkate alınarak uygulanmalıdır.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
		<p>f. Sağlık hizmetlerinin sunumu ve finansmanında dünya deneyimlerinden de yararlanılarak, kamu-özel ortaklığına ilişkin bir model önerisi geliştirilmelidir.</p> <p>g. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ilk çıkarıldığında kanunda yer alan ancak sonradan bütünsellikten uzak bir şekilde değiştirilen kanun hükümleri yeniden yasalaştırılmalıdır. Birçok yatırımcı bu kanunun ana ilkelerine dayanarak öngörülerde bulunmuş ve yatırımlar yapmış, ancak kanunun değiştirilmesi nedeniyle yapılan yatırımlar rasyonelitesini yitirmiştir. Örneğin, 5510 sayılı Kanun'un ilk versiyonunda olduğu gibi, sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucularından hizmet alındığı takdirde, sevk ile gidilmesi durumunda bedelin % 70'inin ödenmesi uygulanmasına geri dönülmelidir.</p> <p>h. Bilimsel ve uluslararası ilkeler temel alınarak ve tüm paydaşların katkıları ile sağlıkta altyapı ve hizmet sunum kriterleri belirlenmelidir. Kamu-özel ayrımı yapılmadan tüm sağlık kuruluşlarının sağlık hizmeti sunum kalitesinin hizmet çıktıları dikkate alınarak bağımsız denetim kuruluşları tarafından eşit koşullarda denetlenmesi gerekmektedir.</p> <p>i. Ruhsatlandırma Yönetmeliği gereğince 210 günde tamamlanması gereken ruhsatlandırma süreci fazlasıyla uzamaktadır. Ruhsatlandırma sürecinin uzamasının önüne geçilmesi ve kısaltılmasına ilişkin yöntemlerin araştırılması gereklidir.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<p>2. Yalnızca bugün ve yakın gelecekte emekli olacakların baklarını korumayı değil, emekli olacakların makul bir hayat standardına ulaşmalarını sağlamayı da hedefleyen ve bu amaçla daha geniş tasarruf ve yatırım alternatifleri sunan bir emeklilik reformunun yapılması</p> <p>2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu; açıkları kapamaya yönelik düzenlemeleri, farklı sosyal sigorta kurumlarına tabi sigortalıları tek bir yasa kapsamına alması ve Genel Sağlık Sigortasını getirmesi bakımından önem taşımaktadır.</p> <p>Bununla birlikte, doğru modellendirilmiş bir emeklilik sisteminin hayata geçirilmesi ile bir yandan uzun vadede sürdürülebilir bir sosyal güvenlik yapısının garantilenmesi, diğer yandan da ekonomi ve sosyal yapı üzerinde bir takım olumlu etkilerin ortaya çıkması mümkündür.</p>	<p>Emeklilik sisteminde köklü bir reform için, "dağıtım esaslı" sistemlerden, "bireysel hesaplara dayanan fonlu sistemlere" geçiş yönünde bir gelişme sağlanmalıdır.</p> <p><i>"Çok ayaklı model" çerçevesinde;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. ayak mevcut sistemin revizyonuyla ve daha düşük prim oranlarıyla devam etmeli, dağıtım esaslı finansman metoduna göre çalışmalı ve asgari düzeyde emeklilik gelirini garantilemelidir • 2. ayak, "zorunlu" bireysel hesaplara dayanan emeklilik kurumlarından oluşmalıdır. • 3. ayak, "gönüllülük" esasına dayanan mevcut Bireysel Emeklilik Sistemi'nin aynen devam etmesiyle oluşmalıdır. <p>Bu yaklaşımın, ekonomik açıdan öngörülen olumlu sonuçları; bireysel hesaplarda biriken uzun vadeli tasarrufların sermaye piyasalarının gelişip derinleşmesine yol açması, artan yurt içi tasarrufların yatırım ve gelir düzeyini yükseltmesi, prim oranlarındaki düşüşün kayıtdışı ekonominin cazibesini azaltarak kayıtlı çalışmayı teşvik etmesi, uzun dönemde daha düşük bir kesinti oranı ile mevcut sisteme göre daha yüksek düzeyde bir emeklilik gelirinin sağlanması olarak sıralanabilir.</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
L. Firma Davranışını Etkileyen Unsurlar	<p>1. Şirket kuruluş maliyetlerinin azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılması</p> <p>Türkiye şirket kuruluşu prosedür sayısını altıya indirmiş olmasına rağmen, bu maliyetler küresel bazda halen yüksektir. Doing Business 2011 Raporuna göre kişi başına düşen GSMH'nin şirket kuruluşu maliyetine oranı % 17.2'dir. Bu oran, OECD ülkeleri için ortalamada % 5.3, Orta ve Doğu Avrupa için ise % 8.5'tir. Şirket kuruluşu maliyetlerinin düşürülmesi gerekmektedir.</p>	<p>a. Noterlik işlemlerinden, b. Ticaret Sicili Tescil işlemlerinden, c. Oda Kayıt işlemlerinden, d. Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinden, e. Şirket kuruluşu sırasında Yerel Yönetimler tarafından yapılan işlemlerden alınan harçlar ve ücretlerin tespiti ve bunların azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılması.</p>
	<p>2. Tasfiye sürecinin kapsamlı bir şekilde ele alınması</p> <p>Başta yabancı yatırımlar olmak üzere tüm yatırım kararları için pazara giriş kadar çıkış da önemlidir. Yatırımcılar, iş yapma ortamını değerlendirirken bu kriteri de göz önünde bulundurlar. Doing Business 2011 Raporuna göre Türkiye iş kapatma kriteri için 138 ülke arasında 115. Sıradadır.</p>	<p>a. İradi Tasfiye b. İflaslı Tasfiye c. Yeniden Yapılandırma süreçlerinde karşılaşılan hukuki ve idari engellerin tespit edilmesive bu engellerin önüne geçilmesi gerekmektedir.</p>
	<p>3. Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girme sürecinde yapılacak değişikliklerin kanunun özünü koruması</p>	<p>2012 yılında yürürlüğe girecek olan Yeni Türk Ticaret Kanunu reform niteliğindeki değişiklikleri de beraberinde getirecektir. Kanunun içinde yer alan prensipler, Türk iş dünyasını daha şeffaf ve hesap verebilir kılacak şekilde bir bütündür. Kanunun</p>

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
		yürürlüğe girme sürecine uğrayacağı her hangi büyük bir değişiklik, bu bütünlüğü bozacak ve kanunun özününe zarar verecektir. Karar vericilerin bu tür değişikliklere mahal vermemesi son derece önemlidir.
	<i>4. Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu hakkında yargı mensuplarının eğitimi</i>	Türk iş dünyasına reform niteliğinde değişiklik getiren yeni Türk Ticaret Kanunu ve yeni Türk Borçlar Kanununun yürürlüğe girmesinden önce, kanunların getireceği değişiklikler hakkında yargı mensuplarının eğitime tabi tutulması gerekmektedir. Kanunların özünü koruması ve amaçlanan hedeflere hizmet etmesi adına yargı mensuplarının da yasalar yürürlüğe girmeden sisteme entegre edilmesi gerekmektedir.
	<i>5. Patent, marka, endüstriyel tasarım kanun tasarılarının kanunlaşması</i>	Patent, marka, endüstriyel tasarım kanun tasarılarının bir an evvel özel sektör görüşlerini alarak ve AB mevzuatına uyumlu bir şekilde kanunlaşması gerekmektedir.
	<i>6. Anayasa Mahkemesi'nin E:2005/57 ve K:2009/19 Sayılı kararı ile iptal edilen "551 Sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 136. maddesinin cezalara ilişkin (b) ile 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 48. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin iptalinden doğan hukuki boşluk</i>	a. Anayasa Mahkemesi, Temmuz 2009'da aldığı çok kritik bir karar ile, 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin bir kısım cezai hükümlerini iptal etmiş ve iptal edilen hükümlerin doğuracağı hukuksal boşluk Mahkeme tarafından kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden dolayı, yeni bir kanuni düzenlemeye gidilebilmesini teminen bu iptal kararının altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştü. Tanınan sürenin dolmasının ardından, yeni bir düzenlemeye gidilmemesi nedeniyle binlerce marka davası düşmüştür.

KONU	SORUN	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
	<p><i>7. Lisanslama faaliyetlerinin yaygınlaşması için vergi mevzuatında değişiklik yapılması ve özendirilmenin artırılması</i></p>	<p>b. Halihazırda aynı sorun Patent ve Faydalı Modeller ile Endüstriyel Tasarımlar için doğmuştur. Anayasa mahkemesi patent ve faydalı modeller ile endüstriyel tasarımlara ilişkin KHK'ların bir kısım ceza hükümlerini kararı ile iptal etmiş ve yeni düzenlemenin hazırlanması için bir senelik bir süre vermiştir. Bu süre Haziran 2010 tarihinde sona ermiş ve binlerce dava bu karardan etkilenmiştir.</p> <p>Teknoloji geliştirme hızının ve teknoloji geliştirmede iş birliklerinin öneminin arttığı bir ortamda fikri hakların yaratılması ve korunması konusunda etkileyici sonuçlara ulaşılsa da fikri hakların ticari hayatta kullanılamaması ve yaygınlaşmaması ekonomik gelişme önündeki önemli engellerden birisidir. Fikri hakların iş dünyasında kullanılmasının en temel aracı lisanslama faaliyetleridir. Lisans gelirlerindeki vergilendirme rejimi üzerinde yapılabilecek özendirici düzenlemeler teknolojinin kullanılması ve yaygınlaşması için önem arz etmektedir.</p>

B Ö L Ü M

İŞ YAPMA VE YATIRIM ORTAMINI DEĞERLENDİRME ANKETİ

6. İŞ YAPMA VE YATIRIM ORTAMINI DEĞERLENDİRME ANKETİ

TÜSİAD üyeleri arasında genel seçimler öncesi TBMM’de grubu bulunan siyasi parti liderleri ile yapılacak görüşmelerde altı çizilmesi gereken iş ve yatırım ortamı sorunlarının değerlendirilmesi amacı ile bir anket çalışması yapılmıştır. Anketin özet sonuçları aşağıda sunulmaktadır.

